Samen Feesten,

Samen Leven?

Het effect van buurtfeesten op de bonding en bridging in de Gemeente Utrecht

Auteur: Ruben Bino

Studentnr: 3042022

Datum: Juni 2009

Master: Vraagstukken van Beleid en Organisatie

Faculteit Sociale Wetenschappen

Universiteit Utrecht

Begeleider: Msc. Wouter Steenbeek

labyrinth onderzoeksbureau

Gemeente Utrecht

Universiteit Utrecht

Voorwoord

Voor u ligt mijn thesis van de master Vraagstukken van Beleid en Organisatie van de opleiding Sociologie. Dit onderzoek is getiteld ‘Samen Feesten, Samen Leven’, een vrolijker versie van het motto van het kabinet ‘samen werken, samen leven’. De foto op het voorblad heb ik zelf genomen bij mijn eigen buurtfeest op 7 juni 2009, geplaatst in een ‘Utrechts kader’. Het onderzoek heeft in samenwerking met de Gemeente Utrecht plaatsgevonden. Ik heb met veel plezier en interesse gewerkt aan deze thesis, en ik hoop dat u dit ook beleeft bij het lezen hiervan.

Ik wil hierbij enkele mensen bedanken. Allereerst Nathan Rozema voor mijn stageplek bij Labyrinth Onderzoeksbureau, en het feit dat ik de volledige vrijheid kreeg om dit onderzoek uit te voeren. Mijn begeleider van de Universiteit Utrecht Wouter Steenbeek, die zelfs vanuit Amerika tips en verbeteringen stuurde. Marten de Vries, Rianne Tijsse Klasen en de verschillende wijkbureaus van de Gemeente Utrecht voor hun medewerking om op korte termijn de benodigde gegevens te verstrekken. Natuurlijk ben ik ook mijn respondenten dank verschuldigd, zonder hun medewerking zou dit onderzoek niet mogelijk zijn geweest. Ook mijn verschillende collega’s bij Labyrinth wil ik bedanken voor hun advies en loempia’s op vrijdag.

Als laatste wil ik Petra bedanken voor haar steun, zowel bij mijn master als mijn bachelor studie.

Utrecht, juni 2009

Ruben Bino

Inhoudsopgave

Voorwoord **3**

Inhoudsopgave **4**

Samenvatting **6**

1 Inleiding **7**

1.1 Achtergrond 7

1.3 Probleemstelling 9

1.2 Afbakening 11

1.4 Relevantie 13

1.5 Sociologische verantwoording 16

1.6 Opzet thesis 17

2 Theorie **18**

2.1 Bonding en bridging 18

2.1.1 Bonding 19

2.1.2 Bridging 21

2.1.3 De contacthypothese 23

2.2 Succesfactoren 26

2.2.1 Communicatie en samenwerking 26

2.2.2 Procesmanagement 28

2.2.3 Budget 29

2.2.4 Eenvoud 30

2.2.5 Tijd 30

3 Data **31**

3.1 Methoden en Technieken 31

3.2 Het leefbaarheidsbudget 32

3.2.1 Achtergrond 32

3.2.2 Buurtfeesten 35
3.3 Operationaliseringen 37
3.3.1 Succesfactoren buurtfeesten 37
3.3.2 Effectiviteit buurtfeesten 38
3.3.3 Achtergrondkenmerken 39
3.4 Data informatie 40
4 Resultaten 42
4.1 Beschrijvende resultaten 42
4.1.1 Succesfactoren buurtfeesten 42
4.1.2 Effectiviteit buurtfeesten 44
4.1.3 Achtergrondkenmerken 47
4.2 Verklarende resultaten 48
4.2.1 Contact 48
4.2.2 Interetnisch contact 51
5 Conclusie, discussie en beleidsaanbevelingen 55
5.1 Conclusie 55
5.2 Discussie 59
5.3 Beleidsaanbevelingen 61
6 Literatuur 62
6.1 Bronnen 62
6.2 Internetsites 65
Bijlage 1: Projectdoelen sociale projecten in Overvecht. 67
Bijlage 2: Brief aan aanvragers buurtfeesten 68
Bijlage 3: Vragenlijst 69
Bijlage 4: Open vraag cohesie 74

Samenvatting

In deze thesis is geprobeerd een antwoord te geven op de vraag hoe effectief de buurtfeesten gefinancierd uit het leefbaarheidsbudget uit Utrecht in 2008 zijn. Op basis van een literatuurstudie is gebleken dat buurtfeesten via het bevorderen van intra-etnisch ('bonding') en inter-etnisch ('bridging') contact proberen te verbeteren. Uit de resultaten blijkt dat het contact tussen de mensen die bij de buurtfeesten aanwezig waren sterk verbeterd is. Mensen zien elkaar vaker, krijgen meer hulp van elkaar en kennen meer namen van buren. Bij de vraag of de organisator een specifiek voorbeeld zou kunnen noemen van een verbetering van het contact in de buurt kan een overgrote meerderheid hier gehoor aan geven. Als gekeken wordt naar de hoeveelheid allochtonen dat woont in de subwijk waar het feest heeft plaatsgevonden, is te zien dat er veel meer autochtonen dan representatief aan de wijk is komen bij het buurtfeest. Ook organiseren autochtonen veel meer buurtfeesten dan allochtonen. Dit is slecht nieuws voor het interetnisch contact, en betekent in ieder geval dat de bonding sterker verbeterd is dan de bridging.

Behalve alleen een meting van de effectiviteit wordt er ook gekeken hoe buurtfeesten opgezet zijn, dus aan welke succesfactoren ze voldoen. Hieruit blijkt dat mensen veel samenwerken met buurtgenoten, de details van het buurtfeest vaak van tevoren vaststaat, het opzetten van het buurtfeest eenvoudig is, en dat het aangevraagde budget vaak snel verkregen wordt. Hiermee kan gekeken worden in hoeverre het voldoen aan een succesfactor de effectiviteit beïnvloedt. De gestelde hypotheses kunnen voornamelijk verworpen worden. Dit betekent dat doen aan procesmanagement, een hoog budget, een simpel project en een goede snelheid van het project niet significant van invloed zijn op het effect van buurtfeesten. Wel wordt duidelijk dat samenwerken met buurtgenoten positief van invloed is op een succesvol resultaat. Bij de analyses op de hoeveelheid allochtonen dat aanwezig was bij het buurtfeest bleek dat vooral de achtergrondkenmerken van de organisatoren van invloed waren: vrouwen en allochtonen zorgen voor een meer representatieve verhouding allochtoon-autochtoon bij een buurtfeest. Voldoen aan bepaalde succesfactoren heeft ook hier geen significante relatie op.

Een verklaring voor de niet-significantie kan bestaan uit het feit dat vrijwel alle organisatoren het door henzelf georganiseerde buurtfeest zeer geslaagd vinden, waardoor onafhankelijke factoren hier weinig tot geen invloed op kunnen uitoefenen.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De laatste vier decennia is gebleken dat veel Turkse en Marokkaanse islamitische arbeidsmigranten uit de jaren vijftig en zestig in Nederland zijn gebleven, hun familie lieten overkomen, maar vaak niet goed zijn geïntegreerd in de maatschappij. Deze teleurstellende integratie vertaalt zich in termen als werkloosheid, opleidingsniveau en inkomen, maar heeft ook invloed op bijvoorbeeld de fysieke woonomgeving (Wolters & de Graaf 2005). Er is steeds meer sprake van allochtone migrantengemeenschappen binnen grote steden, en mede in samenhang met de gemiddeld lagere sociaal economische kenmerken van de inwoners ontstonden probleemwijken. Inmiddels hebben de toenmalige arbeidsmigranten kinderen en kleinkinderen, waardoor er geen sprake meer is van de term migranten, maar van allochtonen (Wolters & de Graaf 2005). Voor deze inwonersgroep is vooral in de laatste jaren veel beleid ontworpen. De voorgangster van de huidige minister Eberhard van der Laan van Wonen, Wijken en Integratie (WWI), Ella Vogelaar, maakte in 2007 de veertig wijken bekend met de grootste problemen in haar veelbesproken wijkaanpak ‘van probleemwijk naar prachtwijk’ (waarna sindsdien de term ‘prachtwijk’ veranderd is in ‘krachtwijk’; Vogelaar 2007).

Deze krachtwijken bevinden zich in achttien steden, waarbij Rotterdam (7), Amsterdam (5), Utrecht (4), Arnhem (4) en Den Haag (4) de meeste krachtwijken bezitten (Vogelaar 2007). De geselecteerde wijken zijn op meerdere punten achtergesteld aan het Nederlands gemiddelde: het jaarlijks huisinkomen is €22.000 of lager (Nederlands gemiddelde is €30.000), het aantal werkende mensen is 53 procent of minder (Nederlands gemiddelde is 64 procent), het aantal woningen van een lage kwaliteit is 2.5 keer zo hoog en de overlastindexen zijn volgens het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordering en Milieu (VROM) een stuk hoger (VROM 2007a; 2007b). In deze wijken zijn niet-westerse allochtonen relatief zwaar oververtegenwoordigd: in 2008 was 48 procent van niet-westerse afkomst, 10 procent was westers allochtoon, en 42 procent was autochtoon. Gemiddeld was dit in Nederland respectievelijk 11%, 9% en 80% (Statline 2009).

Om deze wijken te verbeteren wordt er veel beleid ontworpen en uitgevoerd. De meerderheid hiervan is van fysieke aard, er is bijvoorbeeld sprake van herstructurering van goedkope

sociale huurwoningen en koopwoningen. De vraag bestaat of deze stedelijke vernieuwing een positief effect heeft (Kullberg 2006). Algemeen kan gesteld worden dat er een groot gebrek aan wetenschappelijke onderbouwing voor een zo sterk wijkgerichte denkwijze bestaat (de Boer & Peltenburg 2003). Hoewel er zeker ook een noodzaak is voor kennis over de gevolgen van fysieke maatregelen, is deze thesis gericht op een sociale maatregel in Utrecht: buurtfeesten.

Buurtfeesten zijn eenmalige feesten, barbecues of borrels bedoeld voor alle mensen die wonen op een bepaalde plek. Deze plek kan uitgebreid zijn naar een hele buurt, waardoor het een groot feest of zelfs festival zal worden, maar kan ook zo klein als een huizenblok zijn, waardoor het meer het karakter krijgt van een kleine borrel. Toch blijft het idee achter een buurtfeest in alle gevallen gelijk: het bevorderen van het contact tussen buurtgenoten. Een beter contact zorgt voor een betere leefbaarheid in de wijk, aangezien meer contact volgens de theorie zorgt voor meer cohesie. Toch is Utrecht, samen met enkele andere grote steden in Nederland, hierin een geval apart. Utrecht is namelijk een echte multiculturele stad, waarin mensen wonen uit meerdere etnische groepen. Aangezien buurtfeesten bedoeld zijn om het contact tussen mensen te verbeteren, betekent dit in principe ook dat buurtfeesten willen zorgen voor meer contact tussen individuen uit verschillende etnische groepen, aangezien je zou verwachten dat in een multiculturele buurt er ook een multicultureel buurtfeest gehouden wordt. Maar hoe vanzelfsprekend is dit? Wanneer zorgt een buurtfeest nu echt voor een beter contact tussen etnische groepen (intergroepscontact), en wanneer is het ‘beperkt’ tot een beter contact binnen een etnische groep (intragroepscontact)?

Contact tussen etnische groepen en cohesie in een wijk wordt door politici en beleidsmakers als belangrijk punt van aandacht gezien. De sociale vormen van wijkverbetering die dit ten doel hebben, vallen in het coalitieakkoord van 2007 onder een eigen pijler: sociale samenhang. Een deel van het ingevoerde beleid vindt zijn fundering ook in andere pijlers, zoals veiligheid, stabiliteit en respect (Kabinet Balkenende IV 2007). Om de projecten die onder de sociale samenhang pijler vallen goed te laten uitvoeren, werd er in 2008 door het Kabinet een voorlopig budget bepaald: tussen 2008 en 2011 161 miljoen euro voor de 40 aandachtwijken, 55 miljoen euro voor bewonersbudgetten in de aandachtwijken, 60 miljoen euro als preventiebudget (zodat andere wijken niet slechter gaan presteren op het niveau van de krachtwijken), en bij elkaar opgeteld nog 44 miljoen euro voor wijken buiten de 40 krachtwijken (Ministerie van Financiën 2008; Ministerie van VROM 2008). Dit bedrag werd

en wordt vooral uitgegeven aan het Actieplan Krachtwijken, een verzamelnaam voor al het beleid wat in de krachtwijken wordt uitgevoerd. De doelstellingen, zoals beschreven in de beleidsagenda van de begroting 2008 voor het Actieplan Krachtwijken, zijn om de desbetreffende wijken om te vormen in: *"... vitale woon-, werk-, leer- en leefomgevingen waar het prettig is om in te wonen en waarin mensen betrokken zijn bij de samenleving, een perspectief hebben op sociale stijging en participeren op de arbeidsmarkt*" (Ministerie van VROM 2007a: 8).

Om deze doelstellingen te behalen wordt het budget uitgegeven aan veel verschillende projecten waarvan gedacht wordt dat ze meehelpen aan het verbeteren van de wijken. Maar betwist kan worden of de gehoopte doelen met de gefinancierde projecten ook werkelijk behaald worden. In de rijksbegroting van 2009 staat over het actieplan krachtwijken het volgende: *"De voortgang van het project ligt op schema."* (Ministerie van Financiën 2009). Hier is zeker nog het een en ander op aan te merken, aangezien het te ongenuanceerd is om te denken dat alles even perfect werkt. Welk project wordt hiermee bedoeld? Welke voortgang is behaald? Hoe is die voortgang gemeten? Ligt echt alles op schema? Aangezien het onmogelijk is om dit in deze thesis voor alle sociale projecten te meten is hier een afbakening voor gemaakt naar een enkel project bedoeld om de inter- en intra-groepscontact te verbeteren: hoe effectief zijn buurtfeesten?

1.3 Probleemstelling

Deze thesis wil antwoord geven op de voorgaande vraag door te onderzoeken hoe effectief de buurtfeesten uit 2008 in Utrecht zijn. De effectiviteit zal op verschillende manieren gemeten worden om uiteindelijk een conclusie te kunnen trekken over een mogelijke verbetering op de mate van contact binnen de eigen groep, en tussen leden van verschillende groepen. Ook zal er onderzocht worden hoe verschillen in effectiviteit te verklaren zijn. Dit zal gedaan worden door naar de opzet van de buurtfeesten te kijken. De opzet kan gecategoriseerd worden in meerdere succesfactoren. Een succesfactor is een bepaald aspect van de opzet het buurtfeest, hoe meer aan dit aspect wordt voldaan, hoe waarschijnlijker het succes van het project. Dit resulteert in een advies over aan welke factoren buurtfeesten, en mogelijk andere sociale projecten, moeten voldoen willen ze effectiever zijn. De hoofdvraag van dit onderzoek is daarom:

Hoe effectief in het bevorderen van sociale cohesie zijn de buurtfeesten uit het leefbaarheidsbudget in Utrecht uit 2008, en hoe kunnen verschillen in effectiviteit verklaard worden?

Om te onderzoeken in welke mate de buurtfeesten voldoen aan de relevante succesfactoren wordt eerst de theorie op dit vlak bekeken. Naar aanleiding hiervan worden hypothesen opgesteld. In het resultaten hoofdstuk worden hiervan de beschrijvende analyses gegeven, dus in hoeverre de buurtfeesten voldoen aan bepaalde succesfactoren. Dit resulteert in de volgende beschrijvende deelvraag:

1. *Aan welke succesfactoren voldoen buurtfeesten?*

Behalve de manier van opzet wordt van de buurtfeesten ook bekeken hoeveel succes ze hadden, dus hoe effectief ze waren. Uit de theorie worden bepaalde definities van succes gedestilleerd. Hieruit blijkt dat een buurtfeest als effectief wordt gezien als het tot gevolg heeft gehad dat de mate van intergroeps- en intragroeps contact in een straat verhoogd is. Dit contact kan mogelijk gevolgen hebben voor de cohesie. Een extra voordeel hiervan kan zijn dat de integratie verhoogd wordt. Hieraan zit wel een voorwaarde: als in een wijk meerdere etnische groepen wonen is het van belang dat er een evenredig groot aantal leden van de verschillende groepen naar buurtfeesten gaat, anders wordt de toename van contact scheef verdeeld. Als er alleen contact binnen de eigen groep optreedt zal dit de cohesie binnen de eigen groep tot verbeteren, als er contact tussen etnische groepen optreedt zal dit ook de cohesie tussen groepen verbeteren. Dit resulteert in de volgende beschrijvende deelvraag:

2. *Hebben buurtfeesten invloed gehad op de mate van contact in een straat, en daardoor de waargenomen cohesie binnen en tussen etnische groepen?*

Nadat bekend is hoe de buurtfeesten zijn opgezet, dus aan welke succesfactoren de buurtfeesten voldoen, en nadat bekend is of ze effectief zijn of niet, wordt onderzocht in hoeverre de desbetreffende succesfactoren invloed hebben gehad op de effectiviteit. De projecten waarvan de effectiviteit is bekeken zullen verschillen in opzet, waarbij de één een hogere mate van uit de literatuur ondersteunde succesfactoren bezit dan de ander. Dit zorgt ervoor dat verschillen in effectiviteit tussen buurtfeesten te verklaren zijn door hun verschillen in opzet. De verklarende deelvraag wordt dan:

3. *In welke mate zijn de verschillende succesfactoren van de buurtfeesten van invloed op de effectiviteit van buurtfeesten in termen van verhoging van cohesie binnen en tussen etnische groepen?*

De antwoorden op de derde deelvraag leiden uiteindelijk tot de beleidsvraag:

4. *Welke aanbevelingen kunnen gegeven worden met betrekking tot de opzet van buurtfeesten?*

1.2 Afbakening

Hoewel de eerste intentie van dit onderzoek een studie was naar alle sociale projecten in de gemeente Utrecht, werd snel duidelijk dat dit te breed was, aangezien er alleen in Overvecht al 114 projecten werkzaam waren. Deze projecten werden verdeeld naar doel, waarna acht categorieën zichtbaar waren (zie Bijlage 1). Het leefbaarheidsbudget was een interessant project hierbij, aangezien het zichtbaar was in meerdere projectdoelen, en het werkzaam was in alle wijken in Utrecht. Een project dat precies een gelijk budget per wijk had waardoor uitkomsten minder afhankelijk zijn van de context. Met het leefbaarheidsbudget ondersteunt de Gemeente Utrecht burgers en ondernemers die zelf iets organiseren of veranderen aan hun eigen wijk, een manier voor het bevorderen van 'actief burgerschap' (Vogelaar 2007).

Na een korte analyse van het leefbaarheidsbudget bleek dit een te breed project met 4.643 gefinancierde projecten in 2008, waarvan 1.520 in de welzijn categorie (Gemeente Utrecht 2009a). Daarom werd ervoor gekozen om de buurtfeesten die uit het leefbaarheidsbudget gefinancierd werden in heel Utrecht te behandelen. Hoewel er dus niet op een wijk ingezoomd wordt is het toch van belang om informatie te hebben over de staat van Utrecht en zijn (probleem)wijken. Om hiervan een voorbeeld te geven zal hieronder een beschrijving van de Utrechtse wijk Overvecht gegeven worden, de wijk waar 114 individuele sociale projecten op dat moment werkzaam waren.

Overvecht (samen met Kanaleneiland, Ondiep en Zuilen Oost uit Utrecht) is één van de veertig krachtwijken van ex-minister Vogelaar, maar behoort volgens Vogelaar niet tot de top 20 van slechtste wijken (Vogelaar 2007). Toch zijn er veel grote problemen in Overvecht. Uit

de Utrecht Monitor (2008) blijkt dat het algemene buurtoordeel van Overvecht in 2007 opnieuw het laagst van alle wijken in Utrecht is: een gemiddelde score van 5.3. Dit is een flinke daling ten opzichte van drie jaar ervoor: in 2004 was het cijfer nog 6.1. Maar liefst 20 procent van de inwoners is niet tevreden met de wijk en 45% voelt zich wel eens onveilig. De Utrecht Monitor geeft nog meer gegevens: met meer dan 31.000 inwoners is Overvecht de grootste wijk van Utrecht, en het kampt met veel problemen. 75 procent van de inwoners woont in sociale huur, werkloosheid is twee keer zo hoog als het gemiddelde Utrechtse niveau en de armoedeproblematiek is de grootste van de stad. Criminaliteit en schoolverzuim zijn hoog, en het gemiddelde opleidingsniveau is laag. Inwoners van Overvecht zijn minder gezond dan de gemiddelde Utrechter, en hebben meer psychosociale problemen (Utrecht Monitor 2008; Gemeente Utrecht, Bo-Ex, Mitros & Portaal 2008). Overvecht is dus op veel vlakken een slecht presterende wijk. Onderstaande Grafiek 1.1 laat enkele verschillen zien tussen Overvecht en het gemiddelde Utrechtse niveau. Hierin is te zien dat er in Overvecht veel meer lager opgeleiden, allochtonen en uitkeringsontvangers zitten dat gemiddeld in Utrecht, en dat er een beetje meer geweld, autokraak, vandalisme en overlast dan in gemiddeld Utrecht wordt gerapporteerd.

Grafiek 1.1: Verschil Overvecht met gemiddelde Utrecht.

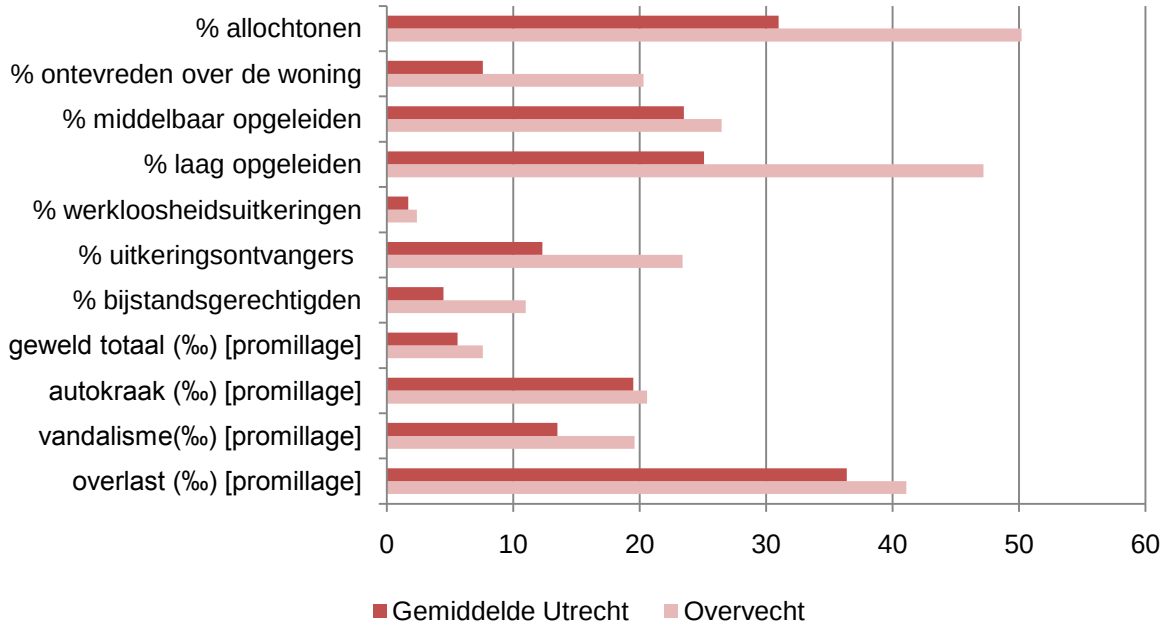

Bron: WistUdata Utrecht 2009.

Maar er zijn ook positieve ontwikkelingen. Het nieuwe winkelcentrum wordt door iedereen als een zeer leuke en veilige plek gezien. In sommige delen, vooral in de duurdere huizen bij

de laagbouw, vinden mensen het heel fijn wonen. Overvecht is dus een wijk met tegenstellingen. Zo is er een artikel geschreven door Bart van Oosterhout (2007), waarin de auteur alle negatieve aspecten van de wijk beschrijft. De 'hangjongeren', de slechte samenwerking tussen woningcorporaties en welzijnsorganisaties, het tekort aan geld en overzicht van projecten zijn enkele voorbeelden van deze aspecten. Hoewel van Oosterhout (2007) veel cijfers en feiten geeft, zijn de reacties op zijn stuk alleen maar ontkennend: inwoners zijn het niet eens met zijn conclusie dat wonen in Overvecht iets verschrikkelijks is en dat iedereen weg wil. Inwoners uit Overvecht beseffen wel dat er veel problemen zijn, maar vinden het al met al vaak toch een goede wijk om in te wonen, en hebben genoeg van al het negatieve dat over Overvecht bekend raakt. Overvecht is dan misschien een grote wijk met grote problemen, maar ook een plek waar dingen veranderd kunnen worden, en waar mensen nog hoop hebben. Sociale buurtprojecten, en in het bijzonder buurtfeesten, kunnen hierin mogelijk een bijdrage leveren.

Van het geld dat de rijksoverheid ter beschikking heeft gesteld voor het verbeteren van de krachtwijken gaat een deel direct naar Utrecht, waarvan er ongeveer 5 miljoen euro per jaar vast naar elke wijk gaat. De rest van het bedrag wordt over de vier krachtwijken verdeeld naar inwonersaantal. Aangezien Overvecht dit lijstje aanvoert, gevolgd door Kanaleneiland, Zuilen Oost en Ondiep, wordt dit bedrag dus ook op deze volgorde verdeeld en krijgt Overvecht het grootste deel (VROM 2008). Het bedrag dat door de overheid beschikbaar gesteld is wordt via het wijkbureau Overvecht verdeeld. Naast het wijkbureau zijn er ook andere organisaties werkzaam, zoals de wijkraad, de welzijnsorganisatie Cumulus, verschillende migrantenzelforganisaties en huurdersverenigingen. Deze moeten allen samenwerken om tot een succesvolle aanpak van de wijk te komen.

1.4 Relevantie

Behalve een duidelijke noodzaak naar kennis over effectieve projecten die de cohesie en integratie bevorderen is dit onderzoek ook relevant vanwege de financiële neergang waar Nederland samen met de gehele wereld momenteel in zit. Aangezien uit recente ramingen van het Centraal Planbureau (CPB 2009) blijkt dat er in de toekomst een groot begrotingstekort kan ontstaan, kan beargumenteerd worden dat elke cent van de overheid goed gecontroleerd moet worden, en een budget voor projecten die niet effectief zijn is hierbij ongewenst. Dit probleem is nog belangrijker dan gemiddeld omdat het hier gaat om achterstandswijken. Dit

zijn per definitie wijken waarin de kans op werkloosheid groot is, en door de huidige economische crisis zal de werkloosheid hier gemiddeld harder toeslaan dan in wijken met betere sociaal economische kenmerken. Financiële problemen zijn ook specifiek in het leefbaarheidsbudget opgetreden. Nadat GroenLinks uit het college van de Gemeente Utrecht was gestapt begin 2009 trad de VVD toe, waarmee het nieuwe college in de gemeenteraad bestaat uit de PvdA, VVD, CDA en de ChristenUnie. Op 10 april 2009 werd het nieuwe akkoord gepresenteerd, dat geldt tot de nieuwe raadsverkiezingen in maart 2010. Hierin werd duidelijk dat er veel bezuinigd zou moeten worden, en ook het leefbaarheidsbudget moet hier zijn steentje aan bijdragen. In de 10 maanden dat dit nieuwe college werkzaam zal zijn, zal er drie miljoen euro bezuinigd worden op het leefbaarheidsbudget (College Gemeenteraad Utrecht 2009).

Vanuit een wetenschappelijk standpunt bestaat er nog maar weinig informatie over de effectiviteit van sociale projecten, en buurtfeesten in het bijzonder. Een van de weinige relevante studies bij dit onderzoek is uitgevoerd door Wolf (2007). Die maakte gebruik van een onderzoek uitgevoerd door Gijsberts en Dagevos (Sociaal en Cultureel Planbureau 2007). Hier worden uiteindelijk alleen enkele algemene adviezen gegeven over welk soort projecten uitgevoerd kunnen worden, en is geen effectstudie van sociale projecten.

Toch zijn er vanuit politieke kringen al aardig wat meningen geuit. Brinkman (2009), van de Partij van de Vrijheid, stelt dat buurtfeesten alleen gebruikt worden door bepaalde etnische groeperingen om hun eigen ideologieën uit te dragen. Het wetenschappelijke bureau van GroenLinks heeft wel onderzoek verricht om de politieke standpunten op het gebied van sociale projecten te kunnen verdedigen. In dit onderzoek, veelzeggend getiteld ‘Banen of Barbecues?’ (2009), wordt geconcludeerd dat het bevorderen van werkgelegenheid en een betere doorstroom in onderwijs van veel meer invloed is op het welzijn van bewoners in achterstandwijken dan de *mogelijk* nutteloze buurtfeesten. Typisch hierbij is het feit dat er niet zelfstandig onderzoek gedaan is, er wordt alleen gekeken naar de problemen die in Kanaleneiland naar voren komen, en aangezien dat niet direct de gebrekkige sociale samenhang is, maar eerder het gebrek aan werk en opleiding, worden er bepaalde conclusies getrokken. Deze conclusies bestaan eruit dat de overheid zich meer moet concentreren op werk en opleiding aangezien dat nu problematisch is in de probleemwijken, terwijl volgens het wetenschappelijke bureau nu al de aandacht uitgaat naar de mogelijk nutteloze projecten ten behoeve van de sociale cohesie, wat volgens GroenLinks minder van belang is voor het

individuele welzijn. Het feit dat sociale cohesie juist de werkmogelijkheden kan beïnvloeden wordt niet geopperd. Wat de schrijvers hiermee stellen is dus dat de overheid maar één van de twee kan verbeteren: werk en opleiding óf sociale samenhang. Volgens dit rapport investeert de overheid nu vooral in sociale samenhang, terwijl werk en opleiding minstens zo belangrijk zijn. Terwijl aan deze conclusie niets afgedaan kan worden, is het mogelijk dat een goede sociale cohesie van invloed is op de werkgelegenheid, aangezien er uit onderzoek blijkt dat hoe meer informele sociale contacten iemand heeft, hoe groter de kans is dat diegene een baan heeft (Putnam 2000).

Welzijnsorganisaties twijfelen ook over het nut van sociale ingrepen. In de Volkskrant klaagt directeur Schiller van de welzijnsorganisatie Doenja uit Kanaleneiland dat er geen enkel wetenschappelijk bewijs bestaat over de effecten van de sociale ingrepen. Dit zijn ingrepen die de organisatie waar hij zelf directeur van is onderneemt (Volkskrant 2009). Hij betoogt dat hoewel er heel veel geld gepompt wordt in de wijk, ook via zijn eigen organisatie, hier weinig tot niets van terecht komt. In een reactie hierop stellen Scholte en Sprinkhuizen van MOVISIE in een opiniestuk in Zorg en Welzijn (2009) dat een gebrek aan wetenschappelijk kennis nog geen bewijs is om aan te nemen dat sociale projecten niet effectief zijn. In hun pleidooi voor een nieuwe directeur van de welzijnsorganisatie stellen zij dat *"... 200 euro voor een straatfeest misschien wel evenveel oplevert als 200 miljoen voor een herstructureringsplannetje ..."* (Zorg en Welzijn 2009). Aangezien er nog geen overtuigend bewijs is voor een van beide kanten, is aanvullend onderzoek nodig om dit te kunnen concluderen. Hopelijk kan deze thesis hier deels aan bijdragen.

Het onderzoek dat het best aansluit op de vraagstelling van deze thesis is geschreven op verzoek van het ministerie van Economische Zaken (Atlas van Gemeenten 2009). Hierin wordt onderzocht wat de effecten zijn van de sociale en fysieke maatregelen die gedaan worden door woningcorporaties in probleemwijken. Doormiddel van een gedetailleerde analyse wordt er gekeken naar de maatregelen die de corporaties hebben getroffen, en de veranderingen in sociale samenstelling en problemen in de wijken waarin deze maatregelen hebben plaatsgevonden. Bewijs wordt gevonden voor het nut van fysieke maatregelen, maar niet voor die van sociale maatregelen. Hoewel dit onderzoek een goed theoretisch kader geeft en gebruik maakt van gedetailleerde data, is de conclusie dat fysieke maatregelen goed werken discutabel. De schrijvers van het onderzoek stellen dat aangezien na het slopen van goedkope sociale huurwoningen de sociaaleconomische standaarden van de wijk hoger

worden, en de problemen kleiner worden, deze maatregelen nut hebben gehad. Hoewel ze hier in principe mogelijk wel gelijk in hebben, vergeten ze de mogelijkheid dat de problemen alleen maar verplaatst worden. Door het slopen van goedkope huurwoningen zijn de gezinnen die het minst verdienen, en dat zijn vaak ook de overlastgevende gezinnen, gedwongen om te verhuizen naar een andere plek, wat vaak een andere wijk is. Hierdoor lijkt het alsof de problemen opgelost worden, terwijl de gezinnen die meerdere problemen hebben, alleen maar verjaagd worden naar andere wijken. Deze zullen op hun beurt een lagere status krijgen, goedkopere huizen krijgen, gemiddeld lagere sociaaleconomische waardes verkrijgen, en op den duur een probleemwijk worden. Dit betekent dus dat fysieke maatregelen op dit vlak helemaal niet effectiever hoeven te zijn dan sociale maatregelen.

Dagevos (in: Reijn 2007) heeft al eerder geconcludeerd dat er een tekort is aan onderzoek naar de effectiviteit van sociale projecten, aangezien hij wel veel verschillende sociale projecten kon vinden, maar geen enkele studie naar hoe effectief die projecten zijn geweest. Voor dit onderzoek zal er eerst een studie naar de bestaande literatuur gehouden worden om na te gaan welke doelen projecten nastreven, en aan welke kenmerken projecten volgens onderzoek moeten voldoen. Aan de hand hiervan zullen hypothesen opgesteld worden die getest worden in de rest van de thesis, waarna deze theorieën dus verworpen of geaccepteerd kunnen worden. Dit kan een toevoeging aan de huidige theoretische kennis over dit onderwerp betekenen.

1.5 Sociologische verantwoording

Deze thesis haakt in op zowel de sociologische effectstudie als het beleidsadvies. Dit betekent dat er zowel onderzocht is of het ingevoerde beleid effectief is, als dat er een advies gegeven wordt waaraan toekomstig beleid moet voldoen. Dankzij de effectmeting naar de verschillend opgezette projecten kan bij het advies beschreven worden waaraan nieuw beleid zal moeten voldoen als de projecten meer kans willen maken om hun doelstellingen te behalen. Hierbij moet in gedachten gehouden worden dat dit doelbereikingsonderzoek alleen onderzoekt *wat* werkt, en niet *hoe* het werkt. Er kan dus niets gezegd worden over de inhoudelijke mechanismes en processen die de verschillende projecten beogen, alleen of ze hun doelstellingen wel of niet halen. Maar aangezien ook hier momenteel nog te weinig informatie over is, is het noodzakelijk om eerst uit te zoeken wat werkt.

1.6 Opzet thesis

Na het theorie gedeelte waarin de bestaande literatuur over zowel de bonding, bridging en de succesfactoren bekeken worden (hoofdstuk 2), worden in hoofdstuk 3 de methoden en technieken van deze thesis beschreven, evenals informatie over het leefbaarheidsbudget. Hoofdstuk 4 bevat de resultaten van dit onderzoek, dus in hoeverre de hypothesen naar aanleiding van de theorie worden bevestigd dan wel worden weerlegd. In dit hoofdstuk worden eerst de beschrijvende variabelen weergegeven, en daarna komen de verklarende vragen aan bod. De conclusie, discussie en beleidsadviezen komen aan bod in hoofdstuk 5.

2 Theorie

Als fundering voor deze thesis wordt eerst de huidige ‘state of the art’ van de projectdoelen beschreven: Bonding en bridging. Dit wordt in paragraaf 2.1 gedaan. Paragraaf 2.2 geeft informatie over de succesfactoren waaraan projecten kunnen en moeten voldoen volgens de theorie, inclusief de uiteindelijke hypothesen die getest zullen worden. Paragraaf 2.3 laat vergelijkbare onderzoeken naar de invloed van de opzet van projecten op diens effectiviteit zien.

2.1 Bonding en bridging

Er wordt maar zelden in een beleidsdocument uitgelegd wat de gedachte achter het project was, vooral in kleinere projecten met weinig budget is dit zeldzaam. Welke doelen dachten de beleidsmakers dat hun projecten zouden nastreven? Leeuw (1989) schrijft dat beleidsmakers altijd bepaalde assumpties maken, ze hebben bepaalde beleidstheorieën in hun hoofd. In de volgende hoofdstukken wordt geprobeerd om deze beleidstheorieën te beschrijven, dus de assumpties die de beleidsmakers hadden. Waarom zouden juist die projecten wel of niet nuttig zijn volgens de theorie? Voordat er in deze thesis onderzoek gedaan kan worden naar welke projecten wel of niet effectief zijn, welke succesfactoren wel of niet van belang zijn, moeten we beginnen bij het begin. Waarom zou de cohesie verbeterd moeten worden? Waarom zou moeten worden geprobeerd meer contact te stimuleren? Waarom zouden buurtfeesten georganiseerd moeten worden?

Om uiteindelijk de voorgaande gestelde vragen te kunnen beantwoorden zal eerst een overzicht gegeven worden van de bestaande theorieën op het gebied van het projectdoel. Paragraaf 2.1.1 zal hiertoe de algemene theorie over bonding behandelen, terwijl paragraaf 2.1.2 dieper ingaat op interetnisch contact, bridging. Putnam (2000) maakt in sociaal kapitaal een onderscheid tussen ‘bonding’ en ‘bridging’. Bonding is een sterke mate van sociaal kapitaal, het beschrijft de sociale contacten binnen de eigen groep, intragroepscontact dus. Bridging is minder krachtig en diepgaand, maar ook van veel belang. Dit beschrijft de contacten met leden van een andere groep, intergroepscontact valt hier onder. Putnam concludeerde dat in het bijzonder bonding sociaal kapitaal sterk was gedaald, maar ook bridging was van minder belang geworden. Ook Schnabel (2004) schreef dat persoonlijke relaties veranderd zijn in de afgelopen jaren en decennia, mensen zijn beïnvloedt door een

individualiseringsproces. Mensen zijn niet meer afhankelijk van één organisatie, zijn zelfstandiger, meer assertief. Hoewel het idee van een individu in hedendaagse Westerse landen als zeer belangrijk en als een positief iets wordt geacht, zijn er ook negatieve aspecten van de verregaande individualisering.

2.1.1 Bonding

De binding met andere leden van de eigen samenleving is uitvoering onderzocht. Aan het eind van de 19e eeuw publiceerde de socioloog Durkheim meerdere werken over cohesie, hij beschrijft het effect van de mate van cohesie op zelfmoord (in: Ultee, Arts & Flap 2003). Durkheim stelde dat een persoon die minder cohesie voelde met groepen of de samenleving meer strijd voelde met andere personen, evenals meer onthechting met de maatschappij, wat resulteerde in grotere kans op zelfdoding. Hypotheses die getest werden door Durkheim bestonden uit verschillen in cohesie tussen mensen in verschillende godsdiensten, gezinsverbanden en lidmaatschappen van verenigingen of politieke partijen. Een samenleving waar weinig cohesie is leidt volgens Durkheim door de strijd tegen elkaar tot meer wanorde, alsmede tot meer zelfmoord vanwege de onthechting met de maatschappij (in: Ultee et al. 2003).

In de decennia daarna kwamen er meerdere belangrijke toevoegingen en verbeteringen van Durkheim's theorie. Zo stelde Parsons (1937) bijvoorbeeld dat Durkheim gelijk had met zijn theorie dat een hechtere integratie in een groep leidde tot meer naleving van de normen en waarden van die groep, maar voegde hij toe dat hoe sterker en dwingender die leden van de groep die normen en waarden opgelegd kregen, hoe meer ze die ook naleefden. Deze internaliseringshypothese stelt dus dat naleving van de normen en waarden van een groep een vicieuze cirkel tot gevolg heeft (Ultee, Arts & Flap 2003). Merton (1938) geeft als toevoeging op deze theorie dat niet alleen zelfmoord een verbreking van de normen en waarden is. Alle verschillen met de gangbare normen en waarden kunnen een gevolg zijn van de anomie die gevoeld wordt. Dit betekent dat diefstal, moord, drugsgebruik en menig andere vorm van normafwijkend gedrag vertoond zal worden door leden uit de groep met minder middelen om de doelen die volgens de gehele samenleving gewenst zijn kunnen verkrijgen.

Een andere toevoeging op Durkheim's theorie van cohesie is gegeven door Hirschi (1969). Durkheim stelt dat als mensen meer de normen en waarden van een groep volgen, ze meer verbondenheid voelen met de gehele samenleving, en dus minder aan zelfdoding doen.

Hirschi kijkt naar de verschillende normen en waarden die verschillende groepen aanhangen. De ene groep kan als norm hebben dat diefstal slecht is, en hoe meer een persoon zich verbonden voelt met die groep, hoe meer die persoon ook die norm zal overnemen en diefstal dus slecht vinden. Tegenovergesteld kan volgens Hirschi hetzelfde gezegd worden: hoe meer iemand zich verbonden voelt met een groep die niet negatief staat ten opzichte van diefstal, hoe minder je zelf ook negatief staat tegenover diefstal. Dit kan voor alle vormen van normen en waarden opgaan. Hirschi onderzocht dit door te vragen naar het aantal diefstallen dat schoolgaande kinderen pleegden, en ook naar het aantal diefstallen dat anderen in hun directe omgeving pleegden. Hier was een duidelijk verband in te zien: hoe sterker het in de normen en waarden van een groep ligt om normafwijkend gedrag te vertonen, en hoe sterker de band tussen een persoon en die groep, hoe eerder die persoon dat normafwijkend gedrag zal vertonen. Ook recentelijk is er onderzoek gedaan naar normafwijkend gedrag dat ten gevolg ligt (of juist de oorzaak is) van weinig sociaal kapitaal en contact (bijvoorbeeld: Sampson & Laub 1993; Laub & Sampson 2003).

Zo stelt Schnabel (2004) dat de verschillen tussen mensen alleen nog maar groter wordt naarmate de individualisering sterker wordt. Mensen moeten de mogelijkheden, dus middelen, blijven krijgen om hun doelen te kunnen halen. Door een hoge mate van individualisering wordt er meer van mensen verwacht dat ze hier zelf voor zorgen door bijvoorbeeld een hoge opleiding of een goede taalkennis. Groepen uit lagere sociale klassen, vaak allochtonen, lopen hier vaker op achter in vergelijking met andere groepen. Dit betekent dat mensen uit deze achtergestelde groepen meer anomie voelen, minder cohesie met de maatschappij hebben, en de algehele samenhang van een land minder wordt.

Duidelijk is dat als iemand zich minder verbonden voelt met groeperingen of de samenleving in het algemeen die persoon meer buiten de normen en waarden van de rest van de samenleving valt, en dus meer normafwijkend gedrag zal vertonen. Dit is precies wat Putnam (2000) stelde dat de afgelopen jaren in Amerika is gebeurd. Hij beschrijft de teloorgang van de lidmaatschap van mensen met bijvoorbeeld politieke of maatschappelijke organisaties, maar hij ziet dat ook in de informele sfeer mensen minder contact hebben met anderen, wat Putnam treffend symboliseert in zijn conclusie dat mensen niet meer bowlen met vrienden of familie in groepsverband, ze gaan alleen. Deze teloorgang van sociale cohesie zorgt ook voor een afname van het sociaal kapitaal. Zoals Bourdieu (1985) al stelde heeft een goede

hoeveelheid sociaal kapitaal tot gevolg dat mensen een hogere sociaaleconomische positie krijgen.

2.1.2 Bridging

Interetnisch contact, bridging, is een te brede operationalisering om in deze thesis te onderzoeken. Er moet daarom een afbakening van het begrip gemaakt worden. De bindingsladder van Snel & Boonstra (2005) beschrijft vier niveaus van interetnisch contact: elkaar ontmoeten, elkaar leren kennen, afspraken maken over de buurt en wederzijdse hulprelaties. Elkaar ontmoeten is de eerste, en meteen noodzakelijke, vorm van interetnisch contact. Waar een lid van een etnische groepering zich verbonden voelt met zijn eigen cultuur, taal en geloof (bonding) zorgen groepsoverstijgende ontmoetingen voor contact tussen mensen met verschillende culturen, talen en geloven. Hier moet de nadruk gelegd worden op het feit dat deze gelegenheden van contact zich niet focussen op een bepaalde cultuur, het gaat er juist om dat leden van verschillende culturen bij elkaar komen op grond van een cultuuroverstijgende bron van samenkomst. Dit kan bijvoorbeeld een buurtfeest (iedereen die er woont kan komen) of een sportevenement zijn (iedereen die van sport houdt kan komen). Hierbij moet bedacht worden dat hoewel elkaar ontmoeten nog niet betekent dat er een sterke bonding is tussen mensen met een verschillende etniciteit, en dat de integratie geslaagd is, maar dat elkaar kennen ten minste een voorwaarde is voor verdere contacten.

De tweede sport op de ladder van contact is elkaar leren kennen. Hoewel Allport (1954) in zijn eerste hypothese stelde dat als mensen elkaar ontmoeten, er op den duur vanzelf een goede relatie ontstaat, blijkt dit niet altijd het geval. Contact op een cultuuroverstijgend niveau, zoals een buurtfeest, zorgt wel voor ontmoetingen, maar niet per definitie tot meer communicatie en begrip tussen verschillende etnische groepen. Pas als mensen leden van andere groepen elkaar echt leren kennen kan er geconcludeerd worden dat er cohesie is tussen culturen. Manieren om dit te doen zijn bijvoorbeeld andere geloven uitnodigen op een feest van het eigen geloof (autochtonen die het eind van de Ramadan meevieren) of de cultuur en geschiedenis presenteren aan de andere cultuur via een tentoonstelling waar iedereen voor wordt uitgenodigd. Hierbij moet wel bedacht worden dat het de mensen moet interesseren: een seculier persoon zal niet graag naar een religieus feest gaan, of dit nu christelijk of islamitisch is. Personen die het islamitische geloof aanhangen kunnen personen die het

christelijke geloof aanhangen ontmoeten, en niet gelovigen kunnen andere interesses hebben, zoals bijvoorbeeld maaltijden of geschiedenis (Snel & Boonstra 2005).

Het volgende niveau is dat de interetnische ontmoetingen gebruikt worden, bijvoorbeeld om afspraken te maken over de buurt waarin ze wonen. Hierdoor is het mogelijk dat verschillende culturen samenwerken om een gezamenlijk doel te bereiken. Een gevolg van deze omgang kan zijn dat mensen beseffen dat hoewel ze verschillende etnische achtergronden hebben, ze toch dezelfde ideeën hebben over bepaalde vraagstukken. Dit komt sterk ten goede aan de cohesie. Deze stap op de ladder van contact betreft niet alleen het maken van afspraken, maar ook het erop toe zien dat de afspraken gehandhaafd worden. Dit betekent dat de verantwoordelijkheid bij de bewoners zelf ligt. Een voorbeeld kan zijn om een gezamenlijke schoonmaakactie te houden, en dan er samen voor zorgen dat die ook schoon blijft (Snel & Boonstra 2005).

De laatste, en hoogste, sport op de ladder van interetnisch contact bestaat uit wederzijdse hulprelaties. Dit is een van de voornaamste redenen voor de grote hoeveelheid aan fysiek structurele veranderingen aan probleemwijken. De gedachte hierachter is namelijk dat bij een goede mix aan achterstandsgroepen en groepen uit hogere sociaaleconomische klasses, de laatste groep de achtergeblevenen kunnen helpen. Mensen uit lagere groepen hebben doorgaans minder informele sociale contacten dan leden uit hogere klassen (Sampson & Laub 1993). Werklozen kunnen bijvoorbeeld de informele contacten van werkende wijkgenoten gebruiken om een baan te vinden, terwijl in een wijk met alleen maar andere werklozen deze sociale netwerken niet opgebouwd kunnen worden. Een ander voorbeeld is dat autochtonen allochtonen helpen met de taal en het wegwijs maken in het nieuwe land. Hier moet wel bij bedacht worden dat deze vormen van contact niet vanzelf ontstaan als er dure en goedkope huizen door elkaar staan. Er moet echt initiatief worden getoond voordat allochtonen gebruik kunnen maken van autochtonen. Ook kunnen succesvolle wijkbewoners als rolmodel dienen voor jongeren van achterstandsgroepen, zodat ze niet in een vicieuze cirkel van werkloosheid, verwaarlozing en criminaliteit komen. Voorbeelden van laagdrempelige projecten hiervoor zijn maatjes- of mentorprojecten. Hier neemt een opgeleide, goed Nederlands sprekende autochtoon een nog niet goed geïntegreerde, slecht Nederlands sprekende allochtoon op sleeptouw. Hij of zij kan mogelijk helpen bij het uitzoeken van bureaucratische informatie, Nederlands leren spreken, of gewoon de stad laten zien waarin ze wonen. Via dit contact profiteert de allochtoon op meerdere manieren. Hier moet wel bij bedacht worden dat zulke

projecten waarschijnlijk alleen op structureel niveau nut hebben, enkel een middag wat gaan drinken zal niet snel effect hebben op de maatschappelijke positie van de allochtoon (Snel & Boonstra 2005).

Hoewel alle sporten op de bovenstaande ladder van belang zijn bij een succesvolle integratie, zal deze thesis zich focussen op de onderste sport van de ladder, elkaar ontmoeten. Bij buurtfeesten wordt namelijk het initiële, en noodzakelijke, contact gestart. Bovenkerk, Bruin, Brunt en Wouters (1985) stellen in hun analyse van integratie dat de contacthypothese een zeer belangrijke verklaring geeft voor een goede basiscohesie tussen etnische groepen, een hypothese die valt onder de onderste sport van de ladder van Snel en Boonstra (2005).

2.1.3 De contacthypothese

De contacthypothese stelt in principe dat er twee mogelijke gevolgen zijn van meer contact tussen allochtonen en autochtonen. Allport (1954) stelde dat contact tussen leden van verschillende groepen leidt tot minder vooroordelen en stereotyperingen. Hoe meer contact, des te beter de cohesie. Toch zijn er de laatste jaren ook andere geluiden te horen. Het andere gevolg van contact wordt door bijvoorbeeld Duyvendak, Krouwel, Boonstra en Kraaijkamp (1998) bewezen: oppervlakkig contact leidt in plaats van tot cohesie juist tot onderlinge spanningen en frustratie. Als mensen uit verschillende etnische groeperingen elkaar echt goed leren kennen komen ze te weten dat de vooroordelen die ze hadden over die personen niet klopten. Maar als er alleen oppervlakkige relaties ontstaan, worden de vooroordelen en generalisaties juist bevestigd. Dit leidt tot vijandigheid, wederzijdse angst, onbegrip en discriminatie (Snel & Boonstra 2005).

Dekker en Bolt (2005) stellen dat mensen met verschillende etniciteit ook vaak verschillende socio-economische karakteristieken hebben. Als groepen met verschillende karakteristieken gaan samenwonen in een wijk zullen ze niet automatisch meer contact met elkaar hebben. Ze vinden in hun boek zelfs bewijs voor een verslechtering van de situatie betreffende de sociale cohesie. Hiermee komen ze tot de conclusie dat alleen een fysieke menging van verschillende socio-economische kenmerken in een wijk negatieve gevolgen voor de wijk heeft. Putnam (in: Lancee & Dronkers 2008) is het hier mee eens. Hij stelt dat als mensen zich niet ten minste een beetje verbonden voelen met hun eigen groep, ze zich ook niet kunnen openstellen voor een andere groep. In dat geval zorgt een wijk met veel diversiteit er dus voor dat mensen in hun schulp kruipen. Dit betekent dat hij vindt dat mensen zich eerst met de eigen groep

moeten kunnen identificeren voordat ze zich verbonden kunnen voelen met andere groepen. Hij stelt dat er een zeker punt is in de mate van diversiteit in de wijk waaraan voldoen moet worden. Lancee en Dronkers (2008) testen deze hypothese in Nederland, en vinden hier ook bewijs voor. Ze stellen dat het hebben van een etnisch diverse buurt en buren ervoor zorgt dat mensen minder vertrouwen hebben in de buurt. Ook van Marissing (2006) geeft een negatief aspect van een multiculturele buurt. Van Marissing stelt dat hoe hoger de cohesie binnen de eigen groep, hoe meer leden uit andere groepen worden buitengesloten. Dit is een wisselwerking, als de cohesie binnen de eigen groep kleiner wordt, is de mogelijkheid tot een verbeterde cohesie met een andere groep aanwezig. Deze hypothese is dus in zekere mate in conflict met het idee van Putnam, die juist stelt dat een bepaalde mate van verbondenheid met de eigen groep noodzakelijk is.

Deze negatieve kanten van contact hebben dus genoeg steun, maar al met al blijft oppervlakkig contact een noodzakelijk iets voor een goede integratie. Hoewel zowel de positieve als de negatieve kanten van (oppervlakkig) contact mogelijk werkzaam zijn, geeft de meta-analyse van Pettigrew en Tropp (2006) een duidelijk antwoord op de vraag of contact wel of niet bridging bevordert. In dit grootschalige onderzoek behandelen ze de uitkomsten van 713 verschillende onderzoeken naar de invloed van contact op integratie. Hun conclusie is duidelijk: contact verbetert de relaties tussen verschillende groepen. Hierbij kijken ze naar verschillende groepen, verschillende vormen van contact en verschillende vormen van verbeterde relaties. Hoewel er geen duidelijk bewijs is dat de individuele factoren met elkaar samenhangen, wordt de algemene integratie van groepen verbeterd door een toenemende mate van contact. Ook Lancee en Dronkers (2008) zijn het hier mee eens. Hoewel mensen die wonen in een etnisch diverse buurt niet vanzelfsprekend een goede relatie met elkaar opbouwen, vermindert dit wel de negatieve vooroordelen die mensen hebben over de andere groep.

Er kan hierdoor dus geconcludeerd worden dat meer contact goed is. Maar precies goed voor wat is moeilijker te beantwoorden. Er is namelijk een verschil in einddoel. Flap (1999) stelt dat er twee verschillende literatuurstromingen zijn over contact in een buurt. De ene stroming beschrijft de sociale samenstelling van buurten binnen een ecologische traditie, de andere sociaal netwerkonderzoek dat de contacten onderzoekt. Dit betekent dat de eerste zich focust op contactmogelijkheden, oftewel ‘meeting’, terwijl de tweede onderzoekt in welke mate de contacten echt plaatsvinden, ‘mating’ genoemd. Beide vormen van sociaal kapitaal

bevordering hebben in een buurt positieve effecten, maar door in dit onderzoek te focussen op buurtfeesten wordt alleen de mate van meeting bekeken. In hoeverre leden van verschillende etnische groepen echt zinvolle relaties met elkaar gaan onderhouden kan hiermee niet beantwoord worden, maar: "*There is no 'mating' without 'meeting'"* (Verbrugge 1977).

Ook kan de literatuur naar de contacten en sociaal kapitaal in een buurt opgesplitst worden naar het macro- en micro onderzoek (Völker 2005). Het macroperspectief, waar vooral Putnam (2000) verdediger van is, stelt dat sociaal kapitaal een eigenschap is van sociale organisaties, waarbij vertrouwen in andere personen, grote netwerken en dezelfde normen als anderen nastreven vormen van zijn. Als er in een samenleving veel sociaal kapitaal is, stelt dit perspectief dat het beter zal gaan dan met een andere samenleving die minder sociaal kapitaal bezit. Het microperspectief ziet sociaal kapitaal als een individuele kracht die bijdraagt aan de persoonlijke ontwikkeling, net zoals humaan, symbolisch en economisch kapitaal dat doen (Völker 2005). Veel contacten zorgen er dus voor dat een persoon er beter voorstaat, aangezien die meer hulpbronnen heeft. Door de buurtfeesten te analyseren in termen van aantal mensen dat samenkomt kan gezegd worden dat dit onderzoek zich schaart onder de macrokant van deze tweedeling. Er wordt namelijk van uitgegaan dat er meerdere groepen in een wijk wonen, en dat deze moeten zien samen te komen in termen van het naleven van normen en waarden om uiteindelijk goed te kunnen integreren. Het macroperspectief geeft hierin duidelijkheid door te kijken naar de mate van sociaal kapitaal in een buurt (Dekker 2006; Völker 1999).

Het is dus van belang om te beseffen dat effecten van contact niet eenzijdig zijn te beantwoorden. Zo zijn er verschillende niveaus van etnisch contact te onderscheiden, van elkaar ontmoeten tot wederzijdse hulprelaties. Ook zijn deze verschillen op een andere manier in te delen, waarbij meeting staat voor de eerste ontmoetingen, en mating voor de langdurige relaties. Als laatste is er nog een indeling in een macro- en microperspectief, waarbij het macro kijkt naar de voordelen voor de wijk door meer contact, terwijl micro zich bezighoudt met de voordelen voor het individu.

2.2 Succesfactoren

In het komende hoofdstuk worden de succesfactoren van projecten zoals die uit de literatuur van invloed blijken te zijn op de effectiviteit van die projecten weergegeven. In de jaren '80 waren er meerdere onderzoeken naar succesfactoren in verschillende beleidsvelden zoals economie of architectuur. Veel onderzoeken stelden daarbij dat 'de stalen driehoek' de beste manier was om de invloed van succesfactoren op effectiviteit te meten: tijd, kosten en kwaliteit (Atkinson 1999). Later waren er anderen (Baker, Murphy & Fischer 1983) die juist stelden dat tijd en kosten er helemaal niet toe deden. Er kwam steun voor succesfactoren waarbij vooral het management betrokken was (Kerzner 1987) en er was een theorie die stelde dat juist de medewerkers van het project en de klant van meer invloed was op de effectiviteit (Pinto & Slevin 1987). Kortom, veel steun voor alle kanten. Toch is het onduidelijk in welke mate deze onderzoeken vergelijkbaar zijn in het sociale onderzoeksveld waarin deze thesis zich bevindt, aangezien de hiervoor genoemde studies alleen in het fysieke beleidsveld getest en ontworpen zijn.

Zover bekend is een doelbereikingsonderzoek naar buurtfeesten niet eerder uitgevoerd, en ook onderzoek in een bredere sociale afbakening is zeldzaam. Rensen, Arum en Engbersen (2008) hebben de effectiviteit onderzocht van het beleid op het gebied van de maatschappelijke opvang van slachtoffers van geweld en zwerfjongeren. Ze geven echter geen algemene kenmerken waar succesvolle projecten aan moeten voldoen, en stellen moeite te hebben met het meten van de effectiviteit. Alleen de factoren die volgens bestaande onderzoeken mogelijk van invloed zijn op de effectiviteit van buurtfeesten zullen worden getest. Deze factoren zijn onderverdeeld in vijf paragrafen, waarbij elke paragraaf afgesloten wordt met een eigen hypothese die getest zal worden.

2.2.1 Communicatie en samenwerking

Marissing, Bolt en van Kempen (2004) kijken naar de invloed van beleidsprocessen op cohesie en geven advies hoe projecten moeten worden opgezet om te zorgen dat zowel het proces als het eindresultaat effectief is. Hierbij stellen ze dat vooral een goede communicatie van een groot belang is. Bij een gebrek van informatie zal het vertrouwen van bewoners, instanties en de doelgroep snel dalen. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als de uitvoerende instantie bepaalde beloften niet nakomt of uitlegt. Een woningcorporatie die niets vertelt over de aanstaande sloopplannen is een duidelijk voorbeeld. Bewoners die huren bij een

woningcorporatie die niet goed communiceert over hun plannen voelen zich bedrogen of niet serieus genomen, wat het vertrouwen niet ten goede komt.

Vertrouwen is ook volgens Fortuin en Ouwehand (2003) van essentieel belang voor een effectief resultaat. Zij stellen dat rekening houden met alle andere actoren in het gehele proces van het verbeteren van een wijk, buurt of flat zichzelf uiteindelijk uitbetaalt, en dat een goed vertrouwen in elke stap van dat proces een voorwaarde is voor de stap die daarop volgt. Vertrouwen kan verkregen worden door een uitgebreide communicatie. Soms is een goede communicatie geen manier om een project beter te laten verlopen, maar is de communicatie met de bewoners of media een doel op zich. Het verbeteren van het imago van een wijk zorgt voor een betere binding van de bewoners met die wijk, en een positieve communicatie tussen een goed verlopen project met bewoners en media draagt hieraan bij (van Marissing et al. 2004). Niet alleen praten is hier onderdeel van, maar ook de doelgroep inhoudelijk betrekken bij het project. Dit laat zien dat ze vertrouwen genieten van de projectleider, wat het vertrouwen andersom ook bevordert. Ook weten anderen voor wie het project bedoeld is vaak meer af dan degene die het project leidt. In het geval van een buurtfeest is het ook waarschijnlijk dat als meer mensen werkzaam zijn, ze meer weten en dingen beter kunnen regelen.

Uit bovenstaande onderzoeken (Fortuin & Ouwehand 2003; van Marissing, Bolt & van Kempen 2004) blijkt dat vertrouwen kweken, communiceren en samenwerken met de doelgroep het project ten goede komt. De doelgroep weet vaak het beste wat er gedaan kan worden. Samenwerking met meerdere mensen zorgt ervoor dat meer mensen bezig zijn met het project, wat de kennis vergroot. Ook in het bedrijfsleven kunnen succesfactoren gedestilleerd worden uit de effectiviteit van producten uit het verleden. Cooper (1999) onderzocht welke factoren van invloed zijn op het succes van innovatieve producten. Behalve factoren die meer kans op succes geven, vond hij ook ‘blokkades’, factoren die zorgen voor minder kans op succes. Cooper onderscheidt de succesfactoren in twee groepen. Deze groepen noemde hij: ‘De goede projecten doen’, en ‘Projecten goed doen’. Cooper ziet de eerste groep als factoren waar de uitvoerders van het project weinig tot niets aan kunnen doen, zoals de markt, de huidige technologie, de competitie, etc. De tweede groep wordt, net zoals Jastrzębowska, gezien als factoren waar de projectuitvoerders wel direct invloed op kunnen uitoefenen. Een belangrijk punt hiervan is goed luisteren naar de klant en samenwerken met de klant en doelgroep. Net zoals Cooper (1999) beschrijven ook Nah, Lau en Kuang (2001)

het belang van goed communiceren en samenwerken. De hypothese die volgt uit bovenstaande onderzoeken is:

A. *Hoe meer er door organisatoren wordt gecommuniceerd en samengewerkt met buurtgenoten, des te effectiever het buurtfeest.*

2.2.2 Procesmanagement

Zowel van Marissing et al. (2004) als Fortuin en Ouwehand (2003) stellen dat procesmanagement nodig is voor een effectief resultaat. Procesmanagement wil zeggen dat doelstellingen, methodes, budget of tijd niet volledig vast moeten liggen bij de start van een project. In plaats daarvan moet er ruimte zijn voor veranderingen. De veranderingen kunnen alle facetten van het project (bijvoorbeeld de doelstellingen en onderzoeksgroepen) betreffen en het project moet in staat zijn om daar mee om te kunnen gaan. In plaats van een grote kolos waarvan alle einddoelen al vaststaan is het dus wenselijk om meer op projectmatige manier te werken, waarbij projecten overzichtelijk, tijdelijk, dicht bij de problemen van bewoners staan en snel uit te voeren zijn. Nah, Lau en Kuang (2001) maken gebruik van een literatuurstudie om op 11 succesfactoren te komen, in hun artikel beschrijven ze dan alle succesfactoren en wat de bestaande literatuur te zeggen heeft over die specifieke factor. Behalve succesfactoren speciaal relevant voor de economische tak zijn er ook kenmerken van succesvolle projecten die voor het sociale beleidsterrein relevant zijn. Projectmanagement is een van deze relevante succesfactoren. Goed projectmanagement zorgt ervoor dat bepaalde subdoelen behaald kunnen worden, waardoor het hoofddoel steeds meer dichterbij komt. Een regelmatige positieve monitoring zorgt ervoor dat de personen die betrokken zijn bij het project ook het gevoel hebben dat ze nuttig werk leveren, waardoor ze zich blijven inzetten. Een evaluatie van elke mijlpaal, met een vergelijking van de resultaten met de beoogde doelen, vermindert de kans op het ontstaan van sceptische meningen. Simpel gezegd moet de uitvoering nog niet vaststaan van te voren. Hier zit wel een limiet aan, het is niet zo dat de hypothese stelt dat hoe minder geregeld wordt hoe effectiever het project zal zijn. Bovenstaande onderzoeken geven een basis voor hypothese B:

B. *Projecten waarbij de uitvoering nog niet vaststaat voor toekenning van het budget zijn effectiever.*

2.2.3 Budget

Hoewel Atkinson (1999) de stalen driehoek van tijd, kosten en kwaliteit in het fysieke beleidsveld toepast, stellen Fortuin en Ouwehand (2003) dat een deel van deze driehoek, de kosten, ook van invloed zijn op de effectiviteit van projecten in sociale vraagstukken. Noodzakelijk is natuurlijk dat er voldoende budget is om het project goed uit te voeren. Verder zeggen ze dat budgetten, op eenzelfde manier als dat er aan procesmanagement gedaan moet worden, niet te gespecificeerd moeten zijn: er moet ruimte voor verandering zijn. Ook stellen ze dat als er te veel aan meetbare resultaten, verantwoording of specifieke doelstellingen en voorwaarden moet worden voldoen voordat er subsidie verleend wordt dit er voor zorgt dat nuttige maar niet-meetbare projecten hun geld mislopen. Deze succesfactor komt uit zowel het economische beleidsterrein (Atkinson 1999) als het sociale terrein (Fortuin & Ouwehand 2003).

Het onderzoek van Jastrzębowska (2001), die effectieve factoren in logopedische hulp voor kinderen in Polen beschrijft, vindt bewijs voor een relatie tussen budget en effectiviteit. Zij verdeelt de succesfactoren in twee delen, namelijk eigenschappen waar therapeuten en universiteiten niet direct invloed op kunnen uitoefenen, zoals het budget, het aantal specialisten dat een kind behandelt of de hoogte van de educatie van de therapeuten. Het tweede deel is wel als een soort advies voor therapeuten en scholen uitgebracht, eigenschappen waar therapeuten en universiteiten wel direct invloed op kunnen uitoefenen, zoals een grote diversiteit van specialisten per centrum, laagdrempelige toegang tot specialisten, assistentie krijgen en geven aan elkaar, etc. Hoewel dit onderzoek niet precies gelijk is opgezet aan deze, kan haar budget hypothese ook hier toegepast worden, aangezien zij stelt dat de uitvoerende macht alle beschikking moet krijgen op genoeg hulpmiddelen. Hoe dichter het toegekende bedrag bij het benodigde bedrag komt, hoe effectiever het project zal zijn. De derde hypothese luidt:

C. Hoe dichter het toegekende budget komt bij het bedrag dat was aangevraagd, des te effectiever het buurtfeest.

2.2.4 Eenvoud

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) heeft een opsomming gegeven van de effectieve buurtinitiatieven uit 2004 (WRR 2004). Aan de hand hiervan komen ze met enkele succesfactoren, waarbij één factor in het bijzonder relevant is voor buurtfeesten. Deze stelt namelijk dat voor sociale projecten die veel te maken hebben met burgers het nodig is dat projecten simpel in opzet zijn. Hoe eenvoudiger een project is opgezet, hoe duidelijker en dus effectiever het project zal zijn. Ook hier zit een limiet aan, aangezien de hypothese niet stelt dat simpele projecten vanzelfsprekend beter zijn. Het gaat er in dit geval om dat projecten die simpel op te zetten zijn, een grotere kans van slagen hebben. De vierde hypothese is dus:

D. *Hoe simpeler de opzet van het project, des te effectiever het buurtfeest.*

2.2.5 Tijd

Toch komen niet alle succesfactoren uit wetenschappelijke studies. Van Marissing et al. (2004) stellen dat het voor een programmamaker van een sociaal project belangrijk is dat bewoners daadwerkelijk snel resultaten zien, in plaats van lange looptijden met vergaderingen en besprekingen. Hoe langer de organisatoren van buurtfeesten moeten wachten op het budget dat ze hebben aangevraagd, hoe meer gefrustreerd ze zullen raken. Het vertrouwen van de organisator in de gemeente, maar vooral het vertrouwen van de buurtgenoten in de organisator, kunnen hier onder lijden. Bij grotere projecten is het logisch dat er ook langer over nagedacht wordt, maar bij kleine projecten met een lager budget moet de tijd die hieraan besteed wordt ook lager worden. De vijfde en laatste hypothese is daarmee:

E. *Hoe sneller de toekenning van het budget na aanvraag, des te effectiever het buurtfeest.*

3 Data

Dit hoofdstuk beschrijft de wijze waarop getest zal worden. Er wordt in paragraaf 3.1 informatie gegeven worden over de methoden en technieken van deze thesis. Paragraaf 3.2 beschrijft het onderwerp van de studie, het leefbaarheidsbudget met zijn buurtfeesten, waarna paragraaf 3.3 de operationaliseringen van de te testen variabelen zal weergeven. Paragraaf 3.4 geeft de betrouwbaarheid en validiteit van dit onderzoek.

3.1 Methoden en Technieken

De gestelde hypothesen zijn getest door middel van een onderzoek naar de aanvragers van geld voor buurtfeesten via het leefbaarheidsbudget. Via een wijkbureau is contact opgenomen met Marten de Vries van de Dienst Wijken van de Gemeente Utrecht. Samen met de Vries zijn bepaalde afspraken gemaakt. Zo viel de beslissing om buurtfeesten verder te analyseren om twee redenen. Ten eerste is er nog weinig informatie over het effect van buurtfeesten, terwijl de noodzaak hiervoor in de politiek wel bestaat. Ten tweede is er nog weinig kennis over de sociaaleconomische kenmerken van de mensen die een buurtfeest organiseren.

Nadat alle adressen en telefoonnummers van de aanvragers van het leefbaarheidsbudget van de wijkbureaus verkregen waren, is een brief gestuurd waarin hun medewerking wordt gevraagd (zie Bijlage 2). Op basis van de theorie werd een vragenlijst opgesteld. Er vond een interview plaats met Rianne Tijsse Klasen van wijkbureau Oost-Noordoost. Met haar werd de vragenlijst besproken om onder andere te controleren of de vragen die aan de aanvragers van de buurtfeesten gesteld zouden worden valide waren. Enige veranderingen in de vragenlijst vonden hierna plaats. De vragen kunnen worden verdeeld in drie delen, namelijk de succesfactoren, de effectiviteit en vragen over de aanvrager zelf. Zie voor de vragenlijst Bijlage 3.

De effectiviteit is op veel verschillende manieren te meten. Hoewel het logische doel van een buurtfeest meer contact tussen buurtgenoten is, kan dit nog verder uitgedacht worden. Meer contact zorgt voor een betere cohesie, wat dus ook een doel kan zijn van de buurtfeesten. Dit betekent dat de contacthypothese niet alleen opgaat voor mensen met een verschillende etniciteit, maar ook binnen voor mensen met dezelfde etniciteit die elkaar niet vaak zien of spreken. De intragroepscohesie (bonding) kan verbeterd worden door buurtfeesten.

Maar als in de wijk of straat waarin het buurtfeest gehouden werd zowel allochtonen als autochtonen wonen, kan een doel ook zijn dat door het contact de intergroepscohesie (bridging) verbeterd is. Om dit te testen wordt gevraagd hoeveel allochtonen naar het buurtfeest kwamen. Aangezien dit aantal logisch anders zal liggen per wijk, zal er ook gevraagd moeten worden in welke (sub)wijk de aanvragers wonen. Met deze informatie kan het aantal allochtonen dat in de wijk wonen via de Utrecht Monitor (2008) vergeleken worden met het aantal allochtonen dat naar het buurtfeest kwam. Als dit gelijk ligt kan gezegd worden dat dit ten goede komt aan de mate van bridging, maar als er in een wijk waarin zowel allochtonen als autochtonen wonen er bij een buurtfeest alleen autochtonen komen, dit slecht kan zijn voor de bridging. Als er in een wijk helemaal geen allochtonen wonen heeft het verbeterde contact misschien wel invloed op de mate van bonding, maar heeft dit geen effect op de mate van bridging.

3.2 Het leefbaarheidsbudget

Om duidelijk te maken hoe het leefbaarheidsbudget is ontstaan, wordt eerst de algemene achtergrond weergegeven (paragraaf 3.2.1), waarna specifiek de buurtfeesten beschreven worden in paragraaf 3.2.2.

3.2.1 Achtergrond

Al in de jaren zeventig werd er begonnen met het idee dat een participerende bevolking in de eigen wijk goed kon zijn. Hiervoor werden meerdere ideeën in werking gezet. Eind jaren negentig werd er onder leiding van het Ministerie van Volkshuisvesting, Welzijn en Sport (VWS) een begin gemaakt met de mogelijkheden voor een kleinschalig bedrag voor burgers die gericht was op het verbeteren van de wijk waarin de burger woonde. Alles was hierin gericht op de wijk, zowel de personen die het geld konden aanvragen (zoals burgers of lokale welzijnsorganisaties) als de doelen waar het geld voor gebruikt moest worden. In 2004 evalueerde het Verwey-Jonker instituut al experimentele pilots die de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting met het Ministerie van VWS met het wijkgebonden leefbaarheidsbudget in 2000 uitvoerden (Huygen & Rijkschroeff 2004). Deze experimenten werden in Eindhoven, Hoogeveen, Vlaardingen en Wieringermeer uitgevoerd. Uit de evaluatie van deze experimenten bleek dat er vooral goed moet worden opgelet dat de doelstellingen niet te hoog moeten liggen, en dat resultaten moeilijk te meten waren. In twee van de vier wijken waarin het experiment uitgevoerd was de ontwikkeling en uitvoering van

het wijkgebonden leefbaarheidsbudget moeizaam maar succesvol. De andere twee wijken hadden minder succes. Redenen hiervoor waren dat alles te ingewikkeld was, zo was de structuur van het toekennen van subsidies erg onduidelijk, mede door de lage steun en ingewikkelde processen van de ambtelijke en bestuurlijke medewerkers. Wel werd duidelijk dat een regeling gericht op wijken goed mogelijk was door de duidelijke afbakening van terrein en diensten, en burgers zelf zeggenschap geven had ook hoopvolle resultaten. Het idee achter de experimentele pilot klopte dus, maar de uitvoering nog niet (Huygen & Rijkschroeff 2004).

'Goed idee? Doe er iets mee!', 'Het leefbaarheidsbudget is er voor u, wij helpen u graag', (Gemeente Utrecht 2009b), het zijn twee slogans in het leven geroepen voor het leefbaarheidsbudget in Utrecht. Het leefbaarheidsbudget is een bedrag dat aan de wijk gebonden is, een manier van de Gemeente Utrecht om ideeën en initiatieven van burgers uit die wijk mogelijk te maken. Dit kan zijn door bijvoorbeeld rommel op te ruimen door middel van een veegactie, de veiligheid te vergroten door drempels te laten installeren, verkeerslichten op straat te verbeteren of de cohesie te willen verbeteren door middel van een buurtfeest. Behalve burgers kunnen ook ondernemers een beroep op dit budget doen, alsmede welzijnsorganisaties. Van de welzijnsorganisaties wordt dan verwacht dat zij de belangen van de burgers nastreven. Ook is het mogelijk dat er tijdens wijkoverleggen ideeën voor initiatieven naar voren komen, die dan door de wijkopzichter of wijkaccountmanager opgepikt worden, waar ze dan via het leefbaarheidsbudget een oplossing voor zoeken. Het wordt snel duidelijk dat de Gemeente Utrecht veel moeite heeft gedaan om de negatieve aspecten die uit de evaluatie naar voren zijn gekomen te beteren. Het belangrijkste bewijs hiervoor is de eenvoud waarmee geld voor een leefbaarheidsinitiatief verkregen wordt. Via een formulier op internet of via het wijkbureau kan er een aanvraag ingediend worden, waarin alleen de persoonlijke informatie, een beschrijving van het project, het doel van het project en eventuele bijval van andere personen of organisaties beschreven moeten worden. Alleen projecten die meer dan €20.000 vragen hebben ook nog additionele gegevens nodig: een handtekeninglijst van minimaal 25 mensen die het plan steunen. Zoals eerder vermeld wordt er snel duidelijk of het project goedgekeurd wordt. In sommige gevallen krijgt de aanvrager van het budget dan het geld waardoor het project uitgevoerd kan worden, in sommige gevallen regelt de gemeente zelf intern het project waardoor er geen geld hoeft worden overgemaakt naar de organisator, en in sommige gevallen moet de organisator (een deel)

voorschieten, waarna hij of zij dit tegen inlevering van de bonnetjes van de gemaakte kosten het geld krijgt.

Het bedrag dat de Gemeente Utrecht hiervoor beschikbaar stelt was in 2006 nog 2.3 miljoen euro, in 2007 en 2008 was dit 10 miljoen euro. Daarnaast bestond tot 2008 het ‘ Recht van initiatief’, een regeling bedoeld voor bijdragen vanaf 20.000 euro. In 2007 werd dit afgeschaft, waarbij projecten die hier gebruik van maakten zich ook konden wenden tot het leefbaarheidsbudget. In 2008 was dat, aangezien Utrecht 10 wijken heeft, precies 1 miljoen euro per wijk. Uit een evaluatie van het leefbaarheidsbudget in 2008 uitgevoerd in opdracht van de Gemeente Utrecht (2009a) blijkt dat in 2008 in totaal 4643 leefbaarheidsinitiatieven ondersteund zijn in alle schalen, van bedragen onder de 100 euro tot bedragen van meer dan 50.000 euro. Het gemiddelde bedrag dat is gevraagd voor de initiatieven ligt iets boven de 2.000 euro (Gemeente Utrecht 2009a). Ook in 2009 was er 10 miljoen euro beschikbaar, maar in het voorjaar van 2009 heeft het nieuwe college van bestuur van de Gemeente Utrecht besloten om het budget met 3 miljoen te korten.

Het leefbaarheidsbudget heeft als doelstelling om zo snel mogelijk het geld te geven aan de aanvrager, het gaat om ‘snel geld’. Uit de evaluatie van het leefbaarheidsbudget van 2008 dat de Gemeente Utrecht zelf heeft uitgevoerd (2009a) blijkt dat 66 procent van de aanvragen onder de €20.000 binnen 4 weken na het indienen toegezegd zijn. 18 procent is tussen 4 en 8 weken toegezegd, 9 procent tussen 8 en 16 weken en 7 procent na 16 weken. De bedragen boven de €20.000 duurden iets langer om duidelijkheid in te krijgen, maar ook hier was meer dan de helft na 8 weken toegezegd. Hieruit blijkt dan ook dat het doel van het leefbaarheidsbudget is om inwoners echt de mogelijkheid te geven om hun eigen wijk snel en makkelijk te verbeteren met zo min mogelijk langzame en bureaucratische rompslomp. Dit blijkt ook uit het feit dat meer dan 95 procent van de aanvragen voor de subsidie toegezegd zijn door de verschillende wijkbureaus.

Uit de telefonische interviews en het persoonlijke interview met Rianne Tijsse Klasen blijkt dat de wijkbureaus vrij veel zelfbeschikking hebben over hoe ze het leefbaarheidsbudget regelen. Een belangrijk deel daarvan is de hoogte en uitgave van het budget. Sommige wijkbureaus hebben namelijk een vaststaand bedrag van 250 euro per buurtfeest staan, terwijl andere wijkbureaus daar niet zulke duidelijke standaarden over hebben. Het daadwerkelijk toekennen van het goedgekeurde budget verschilt ook per wijk, blijkt uit verschillende

interviews. Regelmatig komt naar voren dat organisatoren een goedkeuring hebben gekregen, het buurtfeest hebben gehouden, en dan heel lang moeten wachten totdat ze hun voorgeschoten geld terugkrijgen. Er is ook sprake van een wijkbureau waar al het voorgeschoten geld pas aan het eind van het kalenderjaar gegeven is.

3.2.2 Buurtfeesten

Buurtfeesten zijn bijeenkomsten voor iedereen die in een bepaalde wijk, buurt, straat of blok woont. De meeste buurtfeesten hebben een duidelijke en vergelijkbare benaming. Deze zijn bijvoorbeeld straatfeest, buurtfeest of buurtbarbecue. Soms wijkt dit enigszins af, zoals flatfeest, burendag of buurtborrel. Doorgaands wordt voor een buurtfeest een vergunning bij de gemeente aangevraagd om (een deel van de) straat af te zetten. Hier worden vaak tenten neergezet voor het geval dat het gaat regenen. Als het buurtfeest speciaal voor kinderen activiteiten organiseert is het normaal dat er bijvoorbeeld spelletjes worden geregeld, of dat er bijvoorbeeld een opblaaskussen of waterglijbaan wordt gehuurd. In sommige gevallen wordt van tevoren gevraagd aan de buurtbewoners om te reageren of diegene wel of niet komt, in dat geval kan er gericht inkopen worden gedaan. Voor deze inkopen vragen organisatoren regelmatig (verplicht door sommige wijkbureaus) een eigen bijdrage van bezoekers van het feest. Deze bijdrage ligt in de meeste gevallen niet boven de 10 euro, aangezien hier alleen de huur van de tent of eten en drinken van wordt betaald.

In Tabel 3.1 op de volgende pagina is in de tweede kolom te zien dat de in 2008 totaal 308 georganiseerde buurtfeesten niet evenredig verdeeld zijn in aantal per wijk. Zo zijn er in een grote wijk van Utrecht, Overvecht, maar elf buurtfeesten georganiseerd, terwijl er in wijken van vergelijkbare grootte als Noordoost of Vleuten-De Meern rond de zestig buurtfeesten zijn georganiseerd. Indien het aantal autochtonen in de wijk wordt vergeleken met deze verschillen, is te zien dat er een duidelijke lijn te ontdekken is. In wijken waar circa 50% allochtonen wonen, zoals Overvecht of Zuidwest (waaronder Kanaleneiland en Lombok vallen) zijn zeer weinig buurtfeesten georganiseerd, terwijl in wijken waar circa 20% allochtonen wonen, zoals Noordoost of Vleuten-De Meern, veel meer buurtfeesten zijn georganiseerd. In een correlatie is er een duidelijk significant verband te zien ($p<0.05$) tussen deze twee variabelen met een Cronbach's Alpha van .645.

Toch kan er afgevraagd worden of meer autochtonen dan allochtonen naar een buurtfeest gaan. Uit de derde kolom in Tabel 3.1 blijkt namelijk dat het gemiddelde bedrag per

buurtfeest erg verschilt tussen de verschillende wijken. Te zien is dat de hoge uitschieters in de wijken Binnenstad en Zuidwest zitten, waar maar 12 buurtfeesten per wijk gehouden werden. Dit kleine aantal met een hoog gemiddeld bedrag betekent dat veel van de kleine straatfeesten uit de andere wijken hier niet gehouden worden, maar dat er alleen grote buurtfeesten georganiseerd worden. Hoewel in eerste instantie het leek alsof er in wijken met veel allochtone inwoners er minder buurtfeesten gehouden werden, is het dus mogelijk dat er minder maar grotere buurtfeesten georganiseerd worden.

Uit de vierde kolom blijkt dit dan ook, aangezien het totale bedrag dat aan buurtfeesten uitgegeven wordt in de wijken Zuidwest en de Binnenstad, hoewel ze significant minder buurtfeesten organiseren, vrijwel hetzelfde is als wijken waarin meer buurtfeesten georganiseerd worden. De wijken Leidsche Rijn en Oost geven, ook al hebben ze een aardige hoeveelheid buurtfeesten, kleine feesten van gemiddeld ongeveer 350 euro. Dit leidt ertoe dat hoewel ze twee keer zoveel feesten geven als in het meer allochtone Overvecht, ze ongeveer een even groot bedrag van het leefbaarheidsbudget hebben aangevraagd. Een ondersteuning voor deze hypothese wordt gevonden in het feit dat er verder geen significante correlaties zijn tussen het aantal allochtonen in de wijk en het gemiddelde of totale bedrag wat in die wijk wordt uitgegeven aan buurtfeesten.

Tabel 3.1: Overzicht buurtfeesten per wijk in 2008

	Autochtoon (%):	Aantal Buurtfeesten:	Gemiddeld bedrag (€):	Totaal bedrag (€):
Overvecht	49.0	11	561	6.176
Zuidwest	50.3	12	1.728	20.732
West	69.1	34	646	21.952
Noordwest	68.4	29	809	23.467
Leidsche Rijn	67.6	24	358	8.593
Zuid	70.7	42	546	22.934
Binnenstad	78.0	12	1.328	15.931
Oost	77.7	23	339	7.804
Noordoost	80.7	64	656	41.993
Vleuten-De Meern	81.3	57	471	26.822
Gemiddelde	**69.0**	**30.8**	**744**	**19.640,40**

Bron: Gemeente Utrecht 2009c; WistUdata Utrecht 2009.

In een bestaande evaluatie van de Gemeente Utrecht over de leefbaarheidsbudgetten (2009a) wordt er een andere afweging gemaakt naar sociaal economische kenmerken. Er wordt

gekeken in welke subwijk de aanvrager van het leefbaarheidsbudget woont, en die subwijk wordt in een laag, gemiddeld of hoge sociaaleconomische rangschikking gezet. De aanvrager van het leefbaarheidsbudget krijgt dan dat kenmerk op zichzelf toegewezen. Dat betekent dus dat ervan uit wordt gegaan dat altijd de gemiddelde inwoner van een subwijk het budget aanvraagt. Dat dit niet realistisch is kan snel worden beredeneerd. Het is zeker mogelijk dat juist die ene hoog opgeleide, autochtone man die in een koopwoning woont een buurtfeest opzet, en niet de persoon met lagere sociaaleconomische kenmerken. Verderop in dit onderzoek zal blijken dat dit juist het soort iemand is dat zorgt voor effectievere buurtfeesten.

3.3 Operationaliseringen

Aangezien er niet simpelweg gevraagd kon worden wat de succesfactoren en de effectiviteit van de projecten waren moesten deze variabelen geoperationaliseerd worden. In paragraaf 3.3.1 wordt dit gedaan voor de succesfactoren, in 3.3.2 voor de effectiviteit van de buurtfeesten en in 3.3.3 van de kenmerken van de aanvrager zelf.

3.3.1 Succesfactoren buurtfeesten

Hypothese A: communiceren en samenwerken. Wat het communiceren en inhoudelijk betrekken met buurtgenoten betreft worden er twee vragen gesteld, namelijk of de aanvrager *voor* aanvraag bij het leefbaarheidsbudget samenwerkte met buurtgenoten (samen1: Wel / Een beetje / Niet), en of de aanvrager *na* de goedkeuring van het buurtfeest nog samenwerkte (samen2: Wel / Een beetje / Niet). Als het antwoord op beide vragen positief was betekent dit dat er wel samengewerkt is.

Hypothese B: procesmanagement. De hypothese die kijkt naar de hoeveelheid details die al vaststonden voor de toekenning van het budget wordt onderzocht door de vraag of er aan procesmanagement gedaan is (proces: Ja / Nee). Een positief antwoord betekent dus dat hier wel aan gedaan is.

Hypothese C: budget. Er zijn meerdere vragen over het budget van het buurtfeest nodig geweest om het totale budget te kunnen berekenen. Zo wordt er gevraagd hoe hoog het budget was dat aangevraagd was door de organisator, en indien dat niet precies werd gegeven, hoeveel er dan wel werd toegekend. Behalve dat wordt er ook gevraagd of er nog additionele bronnen van een budget waren, en zo ja, hoe hoog het totale verkregen budget is. Het totaal

budget wordt berekent, gecategoriseerd in negen variabelen en in de analyse gebruikt (budget1: 1 tot en met 9).

Hypothese D: eenvoud. De simpelheid van de opzet van projecten wordt door een enkele vraag gemeten. Hiervoor wordt gevraagd hoe ingewikkeld de opzet van het buurtfeest was, hoger is eenvoudiger (eenvoud: Wel / Een beetje / Niet).

Hypothese E: tijd. De laatste hypothese, de tijd die verstreken is tussen de aanvraag en de toekenning van het budget, wordt gemeten door simpelweg te vragen hoeveel weken er zaten tussen de aanvraag en toekenning van het budget (weken: 1..99).

3.3.2 Effectiviteit buurtfeesten

Om de effectiviteit van de buurtfeesten te meten zijn er meerdere vragen ontworpen. Hierbij moet bedacht worden dat deze vragen subjectief kunnen zijn. Aangezien de vragen gesteld worden aan de organisatoren van de buurtfeesten zelf is het logisch dat de gegeven antwoorden sneller positief zullen uitkomen dan als dit op een objectieve manier gemeten zou kunnen worden. Wel geven de antwoorden een indicatie. Iemand die een negen geeft voor zijn feest zal mogelijk toch een succesvoller feest hebben opgezet dan iemand die het een zes geeft.

Verwacht – Werkelijk. Om toch tot een zo objectief mogelijke manier van meten te komen wordt gevraagd hoeveel mensen de organisator verwacht had dat zouden komen, en hoeveel mensen echt kwamen. Behalve dat wordt ook gevraagd naar de verwachting en realiteit van hoeveel procent van de bezoekers allochtoon, gepensioneerd of kind was. Het idee is dat als de hoeveelheid mensen die kwamen onder de verwachting lag, dit betekent dat het niet effectief was. Ook kan de relatie tussen de hoeveelheid allochtonen, ouderen en kinderen vergeleken worden met de echte hoeveelheden die in die (sub-)wijk wonen volgens de Utrecht Monitor (2008). Als deze meer gelijk liggen, kan gezegd worden dat het buurtfeest effectiever is, aangezien er dan geen selectie van een bepaalde groep heeft plaatsgevonden. Het aantal allochtonen, ouderen en kinderen wordt gevraagd in procenten.

Cijfer. Dan de vraag die de meeste zelfkennis vergt: welk cijfer geeft de aanvrager zelf voor zijn of haar project? Om toch een bepaalde mate van inlevingsvermogen te proberen te verkrijgen bij de respondent wordt ook gevraagd wat hij of zij denkt dat een gemiddelde

bezoeker voor cijfer zou geven. Hierbij wordt verwacht dat het cijfer dat een gemiddelde bezoeker zou geven zeer waarschijnlijk erg hoog correleert met het cijfer wat de organisator zelf geeft. Deze cijfers liggen tussen de 1 en de 10.

Ervaring organisator. Andere metingen van effectiviteit zijn vier vragen naar ervaringen van organisatoren. 'Hebben mensen die naar het buurtfeest kwamen meer namen van buurtgenoten hebben leren kennen?' (Ja / Nee) De gedachte hierachter is dat als mensen de namen kennen van buurtgenoten, ze eerder met elkaar zullen praten, en ze dus meer kunnen samenwerken of hulp kunnen vragen aan elkaar. 'Hebben buurtgenoten een week na het buurtfeest meer contact hebben met elkaar?' (Ja / Nee) Als hierop met ja wordt geantwoord, wordt er gevraagd of dit een half jaar na het buurtfeesten nog steeds zo is (Ja / Nee). De mate van contact is in principe het doel van een buurtfeest, aangezien contact direct invloed heeft op het gevoel van samenhang in een straat, en daarmee dus de sociale cohesie die gevoeld wordt met je straat, buurt, wijk, stad of zelfs land. Dit leidt tot de laatste dummy: 'Is de cohesie verbeterd door het buurtfeest?' (Ja / Nee). Als achtergrondinformatie wordt er ook nog gevraagd of de organisator een voorbeeld zou kunnen noemen van een verbeterd contact in de wijk. Antwoorden hierop zijn te zien in Bijlage 4.

3.3.3 Achtergrondkenmerken

De achtergrondkenmerken van de organisatoren worden via enkele vragen in kaart gebracht. Zo wordt er gevraagd naar de wijk waarin de aanvrager woont, en indien de respondent dat weet, in welke subwijk. Ook wordt er opgeschreven welk geslacht de aanvrager heeft, het geboortejaar, het opleidingsniveau, en de grootste bron van inkomen in het huishouden. Daarnaast wordt gevraagd naar het land van herkomst van de aanvrager, en het land van herkomst van de ouders. Om de bestaande binding met de wijk of samenleving in het algemeen te bekijken is vervolgens gevraagd of de aanvrager zelf in bezit is van het huis waarin hij of zij woont, of dat degene dit huurt. Dit aangezien uit bestaande literatuur blijkt dat mensen die hun huis gekocht hebben meer binding met de wijk voelen dan mensen die huren, en het dus waarschijnlijk is dat mensen die een koophuis hebben eerder buurtfeesten organiseren dan mensen uit een huurhuis. De vragenlijst eindigt met de vraag of de aanvrager lid is van een buurtvereniging of politieke partij om de bestaande activiteiten van buurtfeestorganisatoren te meten. Waarschijnlijk is dat organisatoren vaker lid zijn van zulke verenigingen of politieke partijen dan het gemiddelde uit die (sub)wijk.

3.4 Data informatie

Nadat contact was gelegd met Marten de Vries van de Gemeente Utrecht zorgde de Vries ervoor dat bij alle wijkbureaus de aanvraag kwam om de adressen en telefoonnummers van de organisatoren van de buurtfeesten te sturen. De wijkbureaus Overvecht, West en Vleuten-De Meern waren de bureaus die hier het snelst gehoor aan gaven. Later werden ook de gegevens van de aanvragers uit Noordwest en Zuid gegeven, waarna er een voldoende aantal respondenten beschikbaar was. De oorspronkelijke lijst bestond uit 154 telefoonnummers, maar na de dubbele invoeringen en foutieve nummers eruit gefilterd waren bleven nog 135 respondenten over. Wegens de bescherming van de anonimiteit is het alleen mogelijk om de verdeling naar wijken te laten zien met de 154 telefoonnummers die gegeven zijn. Hierbij zijn de buurtfeesten verdeeld naar wijk zoals te zien in grafiek 3.1.

Grafiek 3.1: Respondentenpool verdeeld naar wijk.

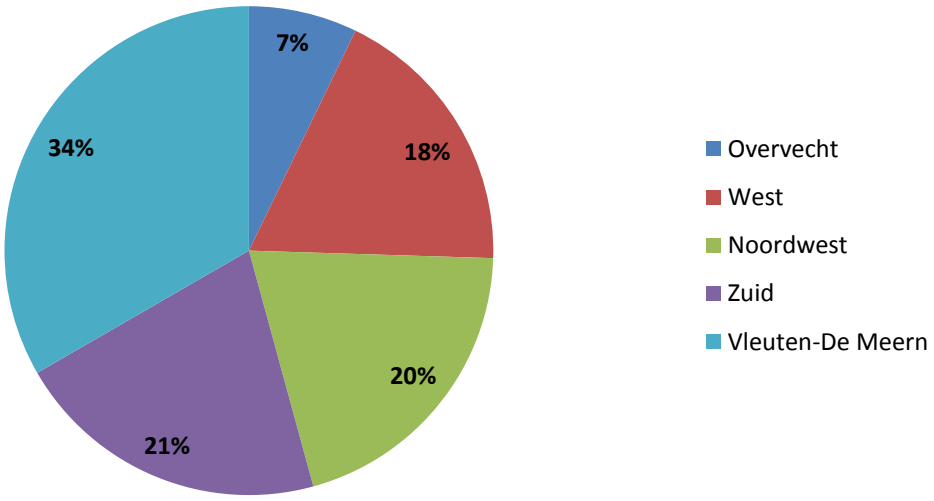

Zoals ook uit tabel 3.1 in paragraaf 3.1 te zien is, is er een vrij evenredige verdeling over de wijken, met een lichte nadruk op de wijken waarin relatief meer allochtonen wonen, aangezien alleen Vleuten-De Meern veel autochtonen hebben. Nadat alle 135 respondenten zijn gebeld, en sommigen nagebeld en nog een keer nagebeld, zijn de respondenten uit dit onderzoek in te delen in de wijken zoals te zien is in grafiek 3.2. Hierin is te zien uit welke wijken de 73 respondenten kwamen die bereikt zijn, en meegewerkt hebben aan het onderzoek. Wanneer dit vergeleken wordt met grafiek 3.1 is te zien dat in grote lijnen de respons per wijk hetzelfde was, met een relatief hoge respons uit West. Het feit dat deze wijk precies op het gemiddelde zit in percentage allochtonen, en vrij dicht bij de andere

gemiddeldes zoals te zien in tabel 3.1, maakt dat hier waarschijnlijk geen problemen door veroorzaakt zijn.

Grafiek 3.2: Respons respondenten verdeeld naar wijk.

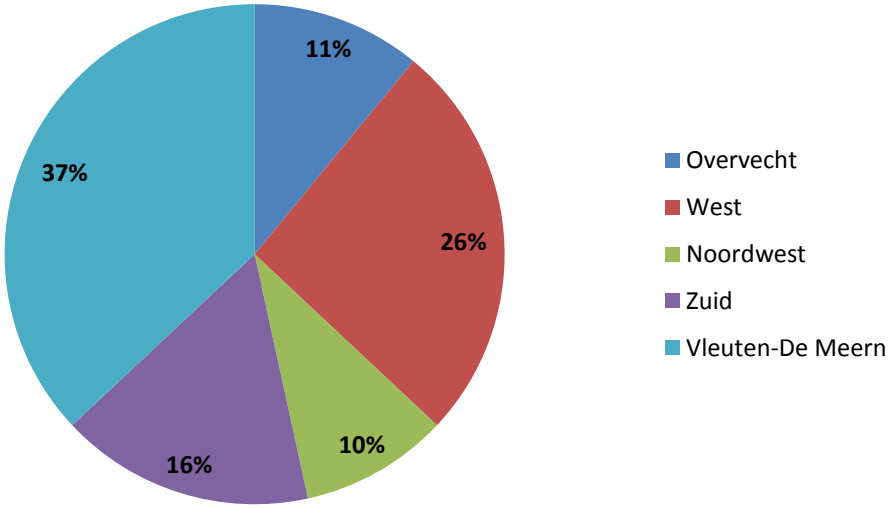

Van de mensen die opnamen hebben uiteindelijk vier mensen geweigerd mee te werken. De redenen hiervoor waren te weinig tijd (2x), gezondheidsredenen (1x) en taalproblemen (1x). Na meerdere keren bellen zijn er van de 135 respondenten dus 73 interviews gekomen, aangezien vier mensen weigerden, en 58 mensen na meerdere keren bellen de telefoon niet opnamen. Als niet-beantwoorde telefoons ook meetellen is er een non-respons van 46 procent, maar als alleen weigeringen als non-respons tellen is dit maar 5 procent. Interviews duurden gemiddeld zeven en een halve minuut met een minimum van 4 minuten en een maximum van een kwartier.

4 Resultaten

Dit hoofdstuk is opgebouwd in twee delen. Eerst worden de beschrijvende analyses weergegeven (4.1), waarin duidelijk gemaakt wordt in hoeverre de buurtfeesten voldoen aan bepaalde succesfactoren, hoe hoog het succes was, en wat de gemiddelde achtergrondkenmerken van de aanvragers zijn. In de opvolgende paragraaf (4.2) worden de verklarende resultaten beschreven: de invloed van het aantal allochtonen dat woont in de wijk op de hoeveelheid allochtonen dat kwam op het buurtfeest (4.2.1) en de invloed van de succesfactoren op de effectiviteit (4.2.2).

4.1 Beschrijvende resultaten

Het beschrijvende hoofdstuk is opgedeeld in drie delen, namelijk in hoeverre de buurtfeesten voldoen aan de succesfactoren (4.1.1), wat het succes was van de buurtfeesten (4.1.2), en de achtergrondkenmerken van de aanvragers (4.1.3).

4.1.1 Succesfactoren buurtfeesten

De eerste succesfactor waaraan buurtfeesten kunnen voldoen is het budget dat ze hebben. In grafiek 4.1 is te zien dat de meeste aanvragen bij het leefbaarheidsbudget tussen de 251 en 500 euro liggen.

Grafiek 4.1: Aangevraagd budget (€).

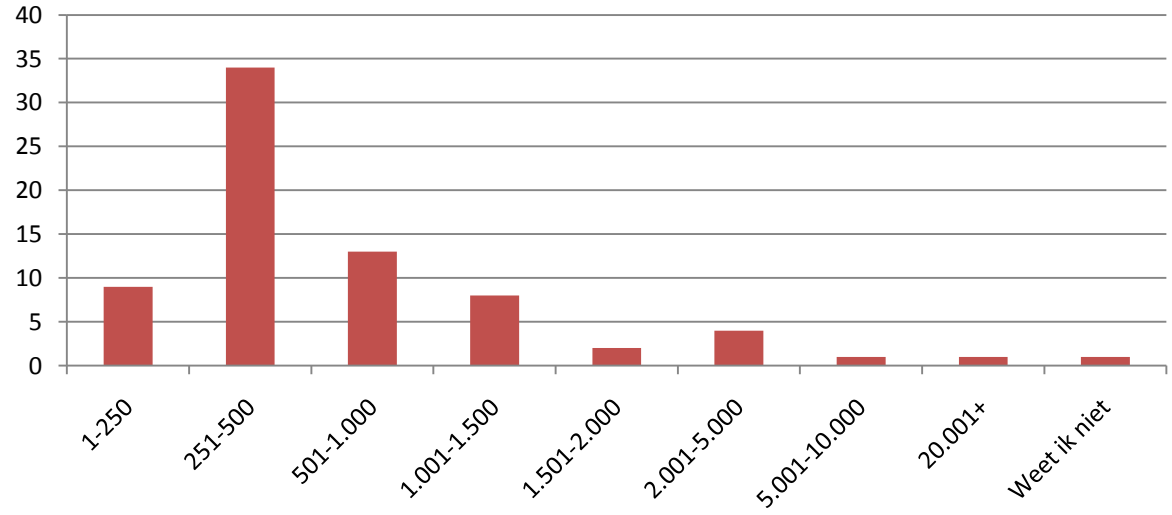

Bovenstaande grafiek laat alleen zien welk bedrag is aangevraagd, en niet of dat bedrag ook daadwerkelijk is toegekend. Het totaal aangevraagde bedrag is in 50 gevallen (68.5%)

volledig toegekend, in 23 gevallen (31.5%) is dit niet het bedrag dat van de gemeente verkregen is. Door 57 mensen (78.1%) is aangegeven dat ze ook nog een andere bron van inkomsten hadden. In de meeste gevallen betrof dit een (in sommige wijken verplichte) eigen bijdrage van de bezoekers van het buurtfeest. Hierdoor is het totale budget van de buurtfeesten anders dan het aangevraagde budget, zoals te zien is in grafiek 4.2. Op de vraag hoe hoog het totale budget was is alleen antwoord gegeven als het totale budget verschilde van het aangevraagde budget, dit zorgt ervoor dat er in 18 gevallen geen antwoord is gegeven op deze vraag. Uit de verschillen tussen grafiek 4.1 en 4.2 blijkt dat veel mensen een hoger budget hadden om uit te geven dan alleen het bedrag dat via het leefbaarheidsbudget verkregen was, een eigen bijdrage van bezoekers was dus veel voorkomend.

Grafiek 4.2: Totaal budget (€).

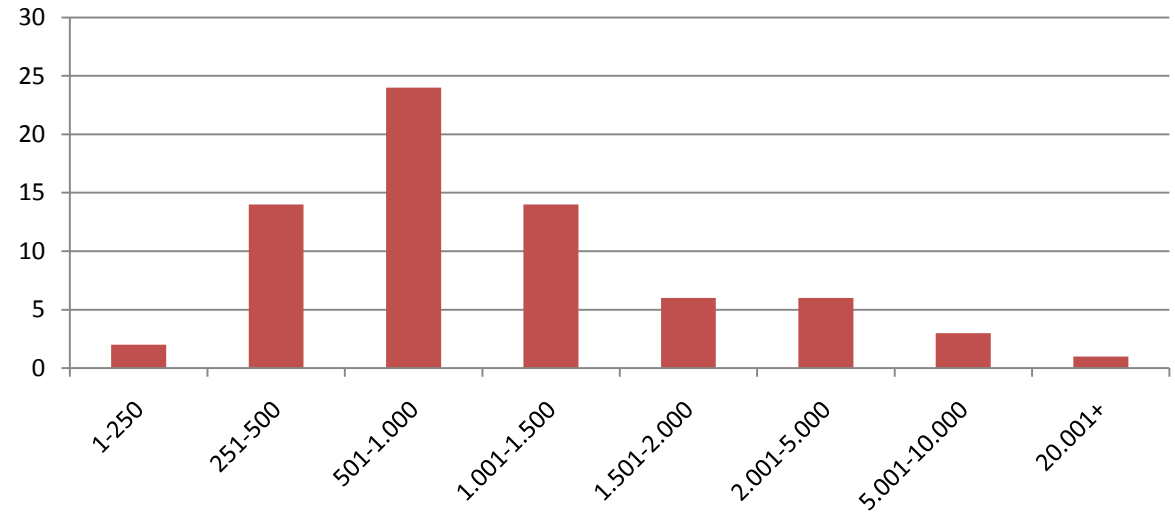

Uit het onderzoek van de gemeente zelf naar het leefbaarheidsbudget bleek dat, gekeken naar alle projecten en niet alleen de buurtfeesten, er bij 66 procent van de aanvragen onder de 20.000 euro er maximaal vier weken over werd gedaan voordat de goedkeuring over het aangevraagde budget werd verstrekt (Gemeente Utrecht 2009a). Deze snelle afhandeling wordt in dit onderzoek bevestigd, met een afhandeling binnen vier weken van 70 procent van de aanvragen.

Het volgende punt betreft het vraagstuk in welke mate de details van de buurtfeesten al vaststonden toen het budget hiervoor werd aangevraagd. De hoogte van het toegekende budget kan een grote rol spelen bij de invulling van het feest, aangezien het logisch is dat bij een hoog budget het buurtfeest anders wordt dan bij een laag budget. In grafiek 4.3 is te zien dat in meer dan 80 procent van de gevallen de details al vaststonden voordat duidelijk was of het aangevraagde bedrag ook daadwerkelijk toegekend zou worden.

Grafiek 4.3: Verandering details.

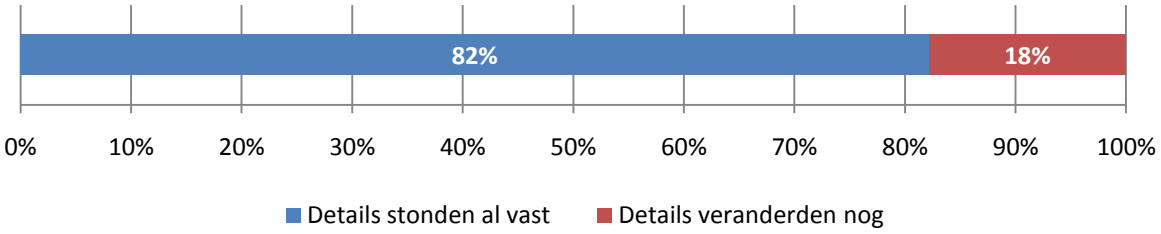

In onderstaande grafiek 4.4 zijn de antwoorden op drie verschillende vragen te zien. Deze vragen onderzochten de mate van samenwerking die de organisatoren van de buurtfeesten met hun buurtgenoten ondernamen voordat ze de aanvraag deden (dus bijvoorbeeld hulp met planning), de samenwerking na de aanvraag (hulp met de uitvoering) en hoe ingewikkeld het was om het buurtfeest op te zetten. Voor de aanvraag werkte 81 procent wel samen met buurtgenoten, na de goedkeuring van de aanvraag 89 procent. 73 procent van de ondervraagden vond alles regelen niet ingewikkeld, 19 procent een beetje en maar 8 procent vond het wel ingewikkeld.

Grafiek 4.4: Samenwerking met buurtgenoten/eenvoud van opzet.

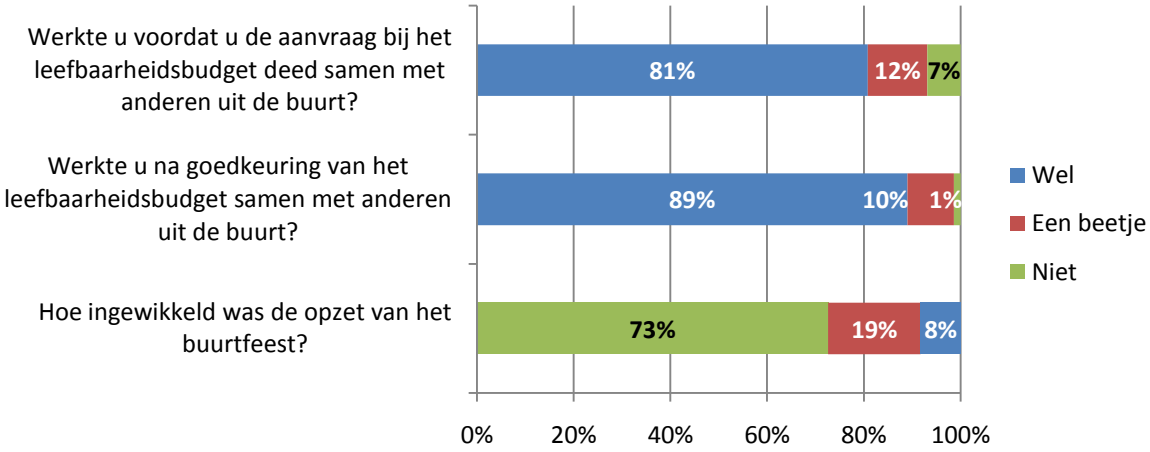

4.1.2 Effectiviteit buurtfeesten

Waarbij het vorige subhoofdstuk zich richtte op de opzet van de buurtfeesten, zal dit hoofdstuk duidelijk maken hoe succesvol de feesten waren. In eerste instantie is aan de organisatoren gevraagd hoeveel mensen verwacht werden op het buurtfeest, waarna het echte waargenomen aantal op het buurtfeest gevraagd werd. Dit is te zien in de eerste twee rijen van tabel 4.1. Hierna werd in percentages gevraagd hoeveel allochtonen, gepensioneerden en

jongeren verwacht werden, waarna ook hiervan de werkelijke ervaring gevraagd werd. In de tabel is in de eerste kolom de vraag te zien die gesteld was, in de tweede en derde kolom de range van de antwoorden, in de vierde kolom het gemiddelde aantal, en als afsluiting de standaard deviatie van het gemiddelde. Te zien is dat er gemiddeld meer mensen bij de buurtfeesten kwamen dan verwacht. Ook was het percentage allochtonen dat kwam iets hoger dan verwacht. De verschillen tussen het verwachtte en het werkelijk aantal gekomen gepensioneerden en jongeren is minimaal.

Tabel 4.1: Verwachtingen en ervaringen.

	N	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Standaard Deviatie
Aantal mensen					
Verwacht	68	18	1400	110,88	186,82
Werkelijk	73	15	2800[1]	133,64	337,93
Percentage allochtonen					
Verwacht	65	0	80	9,08	17,2
Werkelijk	72	0	80	10,06	17,61
Percentage gepensioneerden					
Verwacht	61	0	80	12,07	18,71
Werkelijk	71	0	80	12,04	18,32
Percentage jongeren					
Verwacht	66	0	75	29,21	17,8
Werkelijk	73	0	75	29,93	19,28

Een van de meest subjectieve vragen van de vragenlijst was de vraag welk cijfer de organisator zelf zijn of haar buurtfeest zou geven, en wat hij of zij denkt dat een gemiddelde bezoeker zou geven. Het laagst zelf gegeven cijfer was een zeven, met een gemiddelde van 8.3 (standaard deviatie 0.69). Het cijfer dat een gemiddelde bezoeker zou geven was vrijwel gelijk met een gemiddelde van 8.2. De antwoorden op deze twee vragen hebben een Pearson correlatie van 0.859 (significant <0.001), wat laat zien dat deze twee vragen heel erg hetzelfde zijn beantwoord.

Behalve deze instrumentele variabelen zijn er ook meer directe vragen gesteld die probeerden te meten in hoeverre de organisatoren denken dat de cohesie in hun wijk, buurt of straat is verbeterd. Deze operationaliseringen van cohesie zijn dummy's, er kon alleen met ja of nee geantwoord worden. In grafiek 4.5 is te zien hoe succesvol de ondervraagden hun buurtfeesten vinden met betrekking tot het verbeteren van contact en cohesie. Hieruit blijkt

[1] Dit vrij hoge getal wordt veroorzaakt door een enkel buurtfestival dat twee weken duurde.

dat dit erg hoog is. Met 89 procent die ja antwoordt op de vraag of er in de week na afloop van het feest er meer contact was met buurtgenoten is dit erg positief te noemen. Ook een half jaar na de feestdag was volgens 72 procent van de respondenten nog zichtbaar meer contact tussen buurtgenoten dan voor het feest. Ook de namenkennis en de algemene cohesie in de wijk was volgens een overgrote meerderheid verbeterd.

Grafiek 4.5: Vier operationaliseringen van cohesie.

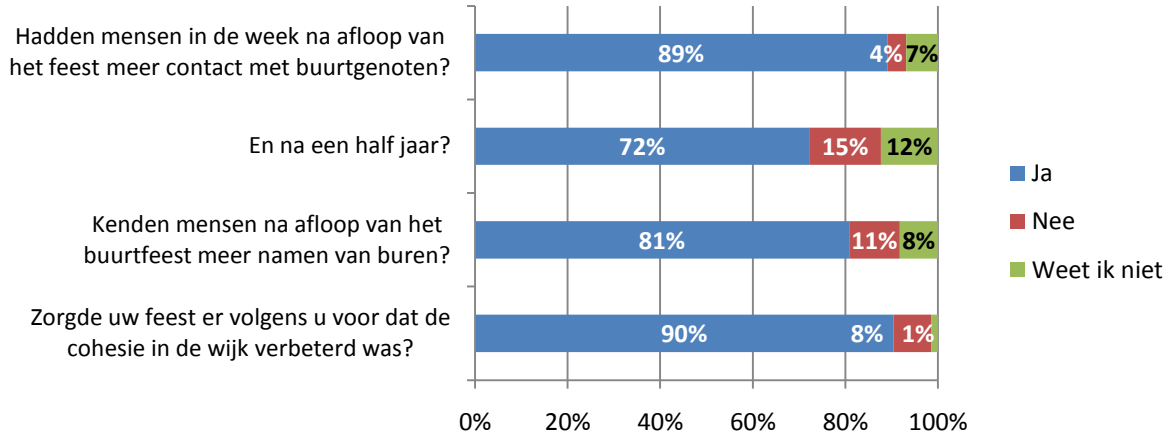

Hoewel deze vragenlijst vrijwel uitsluitend uit gesloten vragen bestond, was er een uitzondering. Om zo min mogelijk informatie uit te sluiten werd er in een open vraag gevraagd hoe de organisatoren dachten dat hun buurtfeest van invloed is geweest op de cohesie in hun straat. Hierbij werd, indien nodig, gevraagd om specifieke voorbeelden te noemen. Interessant is dat maar liefst 61 van de 73 respondenten hieraan gehoor konden geven, en concrete voorbeelden noemden van een verbeterde cohesie. De lijst met alle antwoorden is opgenomen in Bijlage 4. Kort kan hierover gezegd worden dat uit meerdere antwoorden blijkt dat mensen elkaar meer groeten en een praatje maken, maar bijvoorbeeld ook sneller elkaar om hulp vragen bij problemen, en ruzies besproken kunnen worden. Ook wordt hieruit duidelijk dat kinderen vaker met elkaar spelen. Maar het vaakst komen de voordelen ten behoeve van de nieuwe bewoners naar voren. In veel gevallen wordt vermeld dat buurtfeesten een uitstekend middel zijn voor nieuwe bewoners in de straat om iedereen te leren kennen, waardoor ze zich meteen thuis voelen en het prettig vinden wonen. Hier moet in het achterhoofd gehouden worden dat dit door de organisatoren zelf wordt vermeld, en niet door de nieuwe inwoners uit de wijk. Ook worden alleen de positieve (bonding) contacten als voorbeeld gebruikt, eventuele gemiste (bridging) contacten worden niet becommentarieerd.

4.1.3 Achtergrondkenmerken

De leeftijd van de aanvragers varieert van 25 tot 76, met een gemiddelde van 44 jaar (std. Deviatie van 10.15 jaar). De hoogst afgeronde gemiddelde opleiding is hoog. Maar liefst 64.4 procent van de ondervraagden heeft een afgesloten hoger beroeps- of wetenschappelijk onderwijs (HTS, HBO of WO). 19.2 procent van de organisatoren heeft een middelbaar beroepsonderwijs (ROC, MTS, MBO, MEAO), 11.0 procent heeft maximaal hoger voortgezet onderwijs voltooid (HAVO, VWO, gymnasium) en 5.5 procent heeft als hoogste opleiding de basisschool of lager/middelbaar voortgezet onderwijs gehad (VMBO, MAVO). De grootste bron van inkomen van het huishouden is loon met 83.6 procent van de aanvragers. Enkele andere manieren om aan geld te komen zijn een eigen bedrijf (5.5%), WAO en AAW (4%) en AOW/ANW, pensioen en VUT (6.9%). De herkomst van de aanvragers is vrijwel uitsluitend Nederland, met enkele uitzonderingen uit de Nederlandse Antillen (2), Suriname (1), Canada (1), Duitsland (1) en Indonesië (1). Wat betreft de vraag of het huis of appartement waarin de aanvrager woont een huurhuis of koophuis is zijn er ook interessante resultaten. Hieruit blijkt namelijk dat maar liefst 80.8 procent van de organisatoren van de buurtfeesten zelf in het bezit van hun huis of appartement is, terwijl maar 19.2 procent van de aanvragers dit huurt. De laatste achtergrondvariabele is de vraag of de aanvrager lid of actief is bij een vereniging of politieke partij. 37 procent stelt wel lid of actief te zijn. Zij werken bijvoorbeeld bij een vrijwilligersorganisatie, een buurtcomité, of zijn lid van een politieke partij of bewonersvereniging. Een schoolraad of sportvereniging wordt hierbij niet meegerekend. De variabelen die het meest relevant zullen zijn, en die meegenomen worden in de verklarende regressies, zijn in tabel 4.2 nader bekeken.

Tabel 4.2: Beschrijvende resultaten van achtergrondkenmerken organisatoren.

	N	Min.	Max.	Gem.	S.D.
In welk jaar bent u geboren? 19..	73	33	84	65,44	10,15
Wat is uw hoogst afgeronde opleidingsniveau? (6 = hoogst)	73	2	6	5,41	0,94
Geslacht (1 = man)	73	0	1	0,32	0,47
Woont u in een koophuis of in een huurhuis? (1 = koop)	73	0	1	0,79	0,41
Nationaliteit (1 = NL)	73	0	1	0,92	0,28

4.2 Verklarende resultaten

De verklarende resultaten zijn in twee paragrafen verdeeld: contact (4.2.1) en interetnisch contact (4.2.2). In het eerste deel worden verschillende variabelen bekeken die mogelijk een invloed kunnen hebben op de verbeterde mate van contact, terwijl in het tweede deel de invloed en context van de effectiviteit van het interetnisch contact bekeken wordt .

4.2.1 Contact

Om te testen in hoeverre succesfactoren van invloed zijn op de effectiviteit kunnen er lineaire regressies gedraaid worden. Hierbij is het van belang wat de afhankelijke variabele is, aangezien er meerdere metingen van effectiviteit zijn. Een eerste mogelijkheid is het combineren van vier vragen of het buurtfeest effectief was in termen van contact na een week, contact na een half jaar, namenkennis en cohesie in de wijk. Deze vragen zijn allemaal als dummy gesteld.

Hoewel het ook mogelijk is om elke vraag apart als afhankelijke variabele in een logistische regressie te plaatsen, is de variatie tussen de antwoorden erg klein. Daarom is het beter om deze vragen te combineren. Bij een betrouwbaarheidsanalyse bleek hieruit dat er een slechte Cronbach's Alpha bestond tussen deze vier vragen van .357. Een factor analyse maakte duidelijk dat er twee componenten zichtbaar waren, en dat de vraag in hoeverre het contact na een half jaar nog goed was in een andere component zat dan de andere drie variabelen. De Cronbach's Alpha tussen de drie variabelen uit hetzelfde component was met .776 voldoende om te combineren tot een enkele variabele. Door de som te nemen van de drie dummy's werd er een variabele met een range van 4 antwoorden gemaakt (0, 1, 2 en 3). Om niet te veel missing values bij de uiteindelijke gecombineerde variabele te verkrijgen (aangezien een missing bij een dummy meteen ook een missing bij de gecombineerde variabele wordt) wordt voor missing values bij een van de drie dummy's het gemiddelde van die variabele gebruikt. De kenmerken van de drie dummy's, alsmede de kenmerken van de nieuw gemaakte variabele, zijn te zien in tabel 4.3.

Tabel 4.3: Drie dummy's gecombineerd.

	N	Min.	Max.	Gem.	S.D.
Hadden mensen in de week na afloop van het feest meer contact met buurtgenoten?	73	0	1	0,92	0,23
Kenden mensen na afloop van het buurtfeest meer namen van buren?	73	0	1	0,85	0,33
Zorgde uw feest er volgens u voor dat de cohesie in de wijk verbeterd was?	73	0	1	0,91	0,28
Effectiviteit_1	73	0	3	2,68	0,67

Met deze gecombineerde effectiviteit_1 meting als afhankelijke variabele wordt er een lineaire regressie gemaakt. Deze is te zien in tabel 4.4. Te zien is dat alleen samenwerking voor aanvraag significant van invloed is. In het uiteindelijke model, als alle succesfactoren en achtergrondkenmerken bij elkaar komen, is te zien dat samenwerken voor aanvraag (plannen) met een p kleiner dan .01 een kleine positieve variatie in de afhankelijke variabele teweegbrengt. Alle onafhankelijke variabelen bij elkaar verklaren 19.9 % van de effectiviteit. Deze R kwadraat, gecombineerd met een significante constante en geen significantie in individuele onafhankelijke factoren, maakt waarschijnlijk dat onafhankelijke factoren individueel maar een zeer beperkte invloed hebben.

Tabel 4.4: Lineaire regressie met als afhankelijke effectiviteit_1.

	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.
man	0,11	0,18	0,05	0,18	0,03	0,20	0,12	0,18	0,26	0,18	0,09	0,18	0,17	0,20
koop	-0,04	0,23	-0,15	0,23	-0,15	0,26	-0,04	0,23	-0,11	0,22	-0,02	0,23	-0,08	0,26
NL	0,22	0,32	0,36	0,34	0,36	0,36	0,23	0,33	0,34	0,32	0,22	0,33	0,56	0,37
geboorte jaar	0,00	0,01	0,00	0,01	-0,01	0,01	0,00	0,01	0,00	0,01	0,00	0,01	-0,01	0,01
opleidings niveau	0,01	0,09	0,04	0,09	0,05	0,10	0,00	0,10	0,01	0,09	0,01	0,09	0,00	0,10
budget1			-0,02	0,19									-0,09	0,21
weken					0,00	0,04							0,01	0,04
proces							-0,06	0,22					-0,22	0,24
samen1									0,48	0,19			0,69	0,22**
samen2									-0,457	0,284			-0,58	0,32
eenvoud											0,11	0,13	0,20	0,14
Df totaal	72		71		65		72		72		72		65	
R^2	.014		.025		.024		.015		.105		.024		.199	
Constante	2,41	0,71**	2,60	0,75**	2,68	0,75**	2,43	0,72**	2,37	0,80**	2,36	0,72**	245,31	245,24

* p<0.05

** p<0.01

Er is een logische verklaring voor het feit dat er nauwelijks individuele significante resultaten te vinden zijn. Dit komt omdat de drie dummy's, waar de afhankelijke variabele uit bestaat, een zeer lage variantie hebben: iedereen is zeer positief, en vindt dat zijn of haar buurtfeest zeer geslaagd was. Dit betekent dat verschillen in opzet niet onafhankelijke gronden zijn voor een wel of niet succesvol project. Als iedereen stelt dat de mate van contact in de wijk sterk verbeterd is door zijn buurtfeest, doet het er ook niet toe hoe het is opgezet, het is toch succesvol. Dit zorgt ervoor dat er nauwelijks significante relaties kon worden gevonden tussen individuele manieren van opzet en de effectiviteit van buurtfeesten. Een argument dat dit het geval is wordt gegeven door hoge gemiddeldes van de dummy's. Dit laat namelijk zien dat iedereen erg positief is, en er weinig variatie is in de antwoorden.

Een manier om dit tegen te gaan is om een meer objectieve variabele als afhankelijke te nemen in de regressie. In plaats van de subjectieve meningen van de organisatoren zelf, is in tabel 4.5 het verschil tussen het van te voren verwachtte aantal mensen met het werkelijk aantal mensen bij het buurtfeest als afhankelijke variabele in een lineaire regressie genomen. Aangezien 68 organisatoren stellen van te voren wel een verwachting te hebben gehad over hoeveel mensen zouden komen, kon dit verschil gemeten worden. Hierbij kan aangenomen worden dat hoe hoger het verschil hoe beter, aangezien dat betekent dat er meer mensen kwamen dan verwacht. Als dit getal negatief is kwamen er minder mensen dan verwacht. Uit deze regressie, zoals te zien is in tabel 4.5, komen zo goed als geen significante resultaten.

Tabel 4.5: Lineaire regressie met als afhankelijke 'Werkelijk aantal mensen – Verwacht aantal mensen'.

	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.
Achtergrondkenmerken:														
man	39,54	50,69	17,97	52,81	49,51	58,47	39,92	51,25	23,49	52,19	21,14	50,04	-6,21	61,40
koop	-7,5	62,89	-3,26	64,64	-23,48	75,96	-7,05	63,57	-5,48	61,32	13,2	61,92	3,99	73,83
NL	-80,05	104,6	-58,57	106,83	-64,66	118,25	-79,27	105,74	-119,98	102,7	-83,93	101,73	-82,07	115,79
geboorte jaar	-0,11	2,44	-0,69	2,56	-0,04	3,07	-0,08	2,48	0,4	2,37	-0,21	2,38	-0,34	2,93
opleidings niveau	20,31	24,84	11,62	25,93	24,54	28,23	19,56	26,18	18	24	21,34	24,16	13,15	28,84
Succesfactoren:														
budget1			-81,58	53,04									-78,46	59,35
weken					-2,59	11,73							-2,76	11,38
proces							-5,98	60,72					-16,74	67,36
samen1									-70,67	50,54			-88,45	60,96
samen2									-52,93	76,17			6,11	88,07
eenvoud											74,85	35,00*	66,61	38,70
Df totaal	67		66		60		67		67		67		60	
R^2	.038		.075		.045		.038		.132		.105		.221	
Constante	-5,1	200,35	121,12	216,03	-21,95	219,91	-2,86	203,25	235,23	222,26	-38,62	195,45	245,31	245,24

* $p<0.05$

Er zijn meerdere mogelijke verklaringen voor het feit dat er hier geen significante resultaten zijn. Zo hebben organisatoren zelf moeten aangeven hoeveel mensen ze verwachtten dat zouden komen. Dat betekent dat als iemand een voorzichtige, en dus lage, schatting doet, dat buurtfeest meer succesvol is geweest dan iemand die een hogere schattig heeft gedaan. Ook is het mogelijk dat organisatoren zich niet meer konden herinneren hoeveel mensen ze van te voren verwachtten voor een feest dat soms een jaar geleden heeft plaatsgevonden, en dus iets verzinnen.

4.2.2 Interetnisch contact

Om een positief effect te kunnen hebben op de mate van interetnisch contact moeten er bij de buurtfeesten zowel allochtonen als autochtonen aanwezig zijn. Toch is het niet mogelijk om simpelweg te stellen dat hoe meer allochtonen er aanwezig zijn, hoe effectiever het buurtfeest was. Dit aangezien er verschillende hoeveelheden allochtonen zijn in de verschillende Utrechtse wijken. Het is logisch dat het percentage allochtonen bij een buurtfeest lager ligt in een wijk waarin minder allochtonen wonen, terwijl een buurtfeest in een wijk waarin veel allochtonen wonen ook meer allochtonen verwacht worden. Door de buurtfeesten te verdelen naar subwijken, het gemiddelde percentage allochtonen te bekijken dat naar de buurtfeesten

kwam in die subwijk, en dit percentage te vergelijken met het percentage allochtonen dat woont in die wijk volgens de Utrecht Monitor (WistuData 2009), is het mogelijk om te zeggen of het aantal allochtonen dat kwam bij het buurtfeest gelijk lag aan het aantal allochtonen dat in die subwijk woont.

In ieder geval is het percentage allochtonen dat in de wijk waarin het buurtfeest gehouden wordt wel van belang voor het aantal allochtonen dat er aanwezig is, aangezien deze variabelen een significante Pearson correlatie van .39 hebben. Het aantal allochtonen dat woont in de wijk volgens de Utrecht monitor in vergelijking met het aantal allochtonen dat kwam bij een buurtfeest is te zien in grafiek 4.6. Uiteindelijk zijn door 63 organisatoren 15 subwijken verkregen. Tien organisatoren (uit vier verschillende wijken) wisten niet in welke subwijk zij woonden, in dat geval is het gemiddelde percentage allochtonen uit hun wijk genomen, wat resulteert in 19 verschillende metingen van percentage allochtonen in de subwijk. De stippellijn in de grafiek representeert de ideale lijn: precies dat percentage allochtonen wordt verwacht bij een buurtfeest als gekeken wordt naar het aantal allochtonen in die subwijk.

In de grafiek is te zien dat bij de grote meerderheid van de buurtfeesten het aantal allochtonen dat aanwezig was significant lager ligt dan het aantal allochtonen dat woont in die respectievelijke subwijk. Interessant detail hierbij is het verschil tussen allochtone en autochtone organisatoren. Hoewel resultaten mogelijk niet erg valide zijn met maar zes allochtone organisatoren, is toch duidelijk te zien dat in de helft van de gevallen als de organisator van het buurtfeest allochtoon is, er veel allochtonen aanwezig zijn bij het buurtfeest, zelfs meer dan representatief voor de subwijk zou zijn.

Grafiek 4.6: Vergelijking allochtonen in subwijk met allochtonen bij buurtfeest.

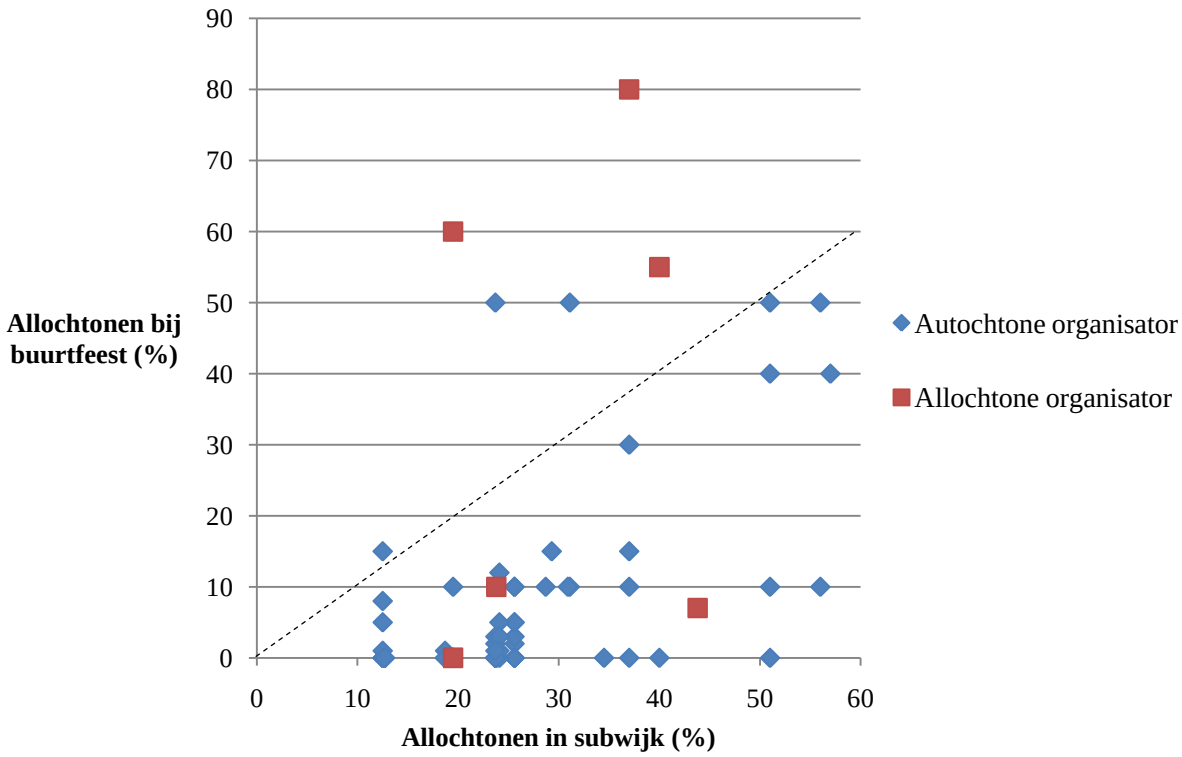

Om een lineaire regressie mogelijk te maken is het nodig om het verschil in percentage allochtonen te bekijken dat woont in die wijk (WistUData 2009), en dat kwam op het buurtfeest. Hoe groter dit verschil hoe slechter, aangezien dit percentage dan verder van het representatieve aantal af ligt. Tabel 4.6 laat de uitkomsten van de regressie zien waarin dit verschil als afhankelijke variabele wordt gebruik. Hier moet dus onthouden worden dat positieve effecten juist als slecht bestempelt worden.

Uit de regressie komt naar voren dat er meerdere kenmerken van buurtfeest-organisatoren significant van invloed zijn op het percentage allochtonen dat aanwezig is bij het buurtfeest. In het uiteindelijke model waarin alle achtergrondvariabelen alsmede de succesfactoren bij elkaar komen is te zien dat mannen zorgen voor een minder representatief buurtfeest. In andere modellen waar per succesfactor de relatie bekeken wordt is te zien dat ook de etniciteit van de organisator zelf van grote invloed is. Organisatoren die zelf in Nederland geboren zijn zorgen voor minder representatieve buurtfeesten. Hoewel alleen geslacht en herkomst individueel significant van invloed zijn, is er wel te zien dat er verschillen in de mate van verklaring zijn, aangezien de mate van verklaarde variantie, de R kwadraat, verschilt tussen de verschillende modellen.

Tabel 4.6: Lineaire regressie met als afhankelijke variabele 'Percentage woonachtige allochtonen in subwijk – Percentage allochtonen aanwezig bij buurtfeest'.

	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.
Achtergrondkenmerken:														
man	9,12	3,79*	10,77	3,78**	12,28	4,05**	9,09	3,78*	7,41	4,02	8,18	3,78*	8,63	4,30*
koop	2,58	4,73	5,48	4,68	6,68	5,27	2,20	4,72	3,31	4,77	3,61	4,70	7,57	5,24
NL	20,58	6,70**	16,86	6,80*	15,65	7,19*	19,78	6,70**	19,00	6,81**	20,76	6,61**	12,29	7,54
geboorte jaar	0,10	0,19	0,25	0,19	0,31	0,22	0,08	0,19	0,11	0,19	0,10	0,18	0,30	0,21
opleidings niveau	1,52	1,89	0,61	1,90	0,43	1,99	2,23	1,97	1,45	1,89	1,48	1,86	1,26	2,11
Succesfactoren:														
budget1			0,01	3,83									0,81	4,35
weken					-0,08	0,81							-0,28	0,81
proces							5,86	4,76					7,08	5,19
samen1									-5,60	4,01			-8,73	4,48
samen2									4,44	6,06			7,11	6,51
eenvoud											4,54	2,68	3,21	2,81
Df totaal	71		70		64		71		71		71		64	
R^2	.258		.302		.322		.275		.280		.289		.407	
Constante	-21,46	14,74	-26,33	15,09	-29,19	15,07	-23,91	14,82	-19,17	17,15	-23,44	14,58	-29,66	17,42

* $p<0.05$

** $p<0.01$

5 Conclusie, discussie en beleidsaanbevelingen

5.1 Conclusie

In deze thesis is op basis van theorie een onderzoek gedaan naar de effectiviteit van buurtfeesten. Hiernaast is er ook gekeken hoe de buurtfeesten opgezet zijn, dus aan welke succesfactoren ze voldoen. Hiermee kon worden bepaald of het voldoen aan bepaalde succesfactoren de effectiviteit beïnvloedt.

De eerste deelvraag, aan welke succesfactoren buurtfeesten voldoen, maakt duidelijk hoe de buurtfeesten uit Utrecht in 2008 zijn opgezet. Hieruit blijkt dat mensen veel samenwerken met buurtgenoten, de details vaak van tevoren vaststaan, het opzetten van het buurtfeest eenvoudig was, en dat het aangevraagde budget vaak snel verkregen wordt.

De tweede deelvraag behandelt de vraag in hoeverre buurtfeesten van invloed waren op de mate van contact in de straat. De resultaten laten een zeer positief beeld zien, aangezien vrijwel iedereen erg positief was over de effecten van het buurtfeest, zowel op het contact- als het cohesieniveau in de wijk. Ook de open vraag waarin gevraagd wordt om een voorbeeld te noemen van een verbeterde cohesie, werd veelvoudig beantwoord.

Voor de derde deelvraag, in hoeverre de succesfactoren de buurtfeesten beïnvloeden, kunnen de gestelde hypotheses voornamelijk verworpen worden. Dit betekent dat procesmanagement, budget, simpelheid en snelheid van het project niet significant bevonden worden op het effect van buurtfeesten. Wel wordt duidelijk dat samenwerken met buurtgenoten positief van invloed is op een succesvol resultaat. Bij de analyses op de hoeveelheid allochtonen dat aanwezig was bij het buurtfeest bleek dat vooral de achtergrondkenmerken van de organisatoren van invloed waren: vrouwen en allochtonen zorgden voor een betere verhouding allochtoon-autochtoon bij het buurtfeest.

Het feit dat er niet veel significante relaties zijn tussen de onafhankelijke factoren van opzet van een buurtfeest en de afhankelijke variabelen van succes, en de bevinding dat alle metingen van succes buitengewoon hoog uitvallen, geeft stof tot nadenken. Er kan hierdoor geconcludeerd worden dat buurtfeesten door de organisatoren zelf als zo succesvol worden beschouwd, dat de manier van opzet niet meer van invloed is. Dat zou betekenen dat

buurtfeesten op zichzelf al erg effectief zijn aangezien het contact sterk verbeterd wordt, ongeacht de manier van opzet.

Er moet natuurlijk kritisch gekeken worden naar bovenstaande conclusie. Want hoewel alle organisatoren vol lof zijn over de door hun zelf georganiseerde buurtfeesten, en een goed samenzijn de verregaande individualisering van de afgelopen tijd goed tegengaat (Schnabel 2004), moet er afgevraagd worden in hoeverre het niveau van contact, en daarmee de mate van sociaal kapitaal, in de buurt echt verbeterd is sinds het buurtfeest gehouden is. Zoals namelijk ook te concluderen valt uit de resultaten is een verhoogd contact in de buurt niet per definitie een verbetering van zowel de bonding als de bridging, aangezien uit de resultaten blijk dat er voornamelijk leden van de autochtone groep bij de buurtfeesten kwamen. Het is mogelijk dat alleen de bonding binnen de autochtone groep is verbeterd. Succes is in dit geval een zeer lastig begrip. De organisatoren hebben meer contact met degenen die echt kwamen bij het feest, wat dus, evenals de organisatoren zelf, relatief veel autochtonen zijn. Betekent dit dat de mate van contact in de hele wijk is verbeterd, of alleen het contact tussen degenen die bij het buurtfeest kwamen?

In een multi-etnische wijk kan het zijn dat wanneer alleen de bonding verbeterd is met degenen die bij het buurtfeest waren, en de bridging niet veranderd is, de algehele cohesie in de wijk, en dus de integratie, juist verslechterd is. Meerdere auteurs stellen dat mensen zich niet automatisch verbinden met leden van een andere groep als ze in dezelfde wijk wonen. Als deze individuen dan wel meer contact met anderen uit dezelfde etnische groep ondernemen, zullen ze zich waarschijnlijk minder openstellen voor leden van de andere groep (Dekker & Bolt 2005; Lancee & Dronkers 2008; van Marissing 2008; Putnam 2000). Nu is het de vraag op welk niveau van bonding en bridging de wijken in Utrecht zitten. Als er vanuit gegaan wordt dat de cohesie binnen de eigen groep alleen maar tot een bepaald niveau wordt verbeterd zodat mensen zich meer kunnen openstellen voor anderen, kan gezegd worden dat er alleen maar meer bonding dan bridging heeft plaatsgevonden, zonder te weten in welke mate dit is gebeurd.

Een argument dat dit niet het geval is, is het feit dat er alleen door autochtonen buurtfeesten worden georganiseerd. Als het zo was dat er bij autochtone feesten veel autochtonen kwamen, en bij allochtone feesten alleen allochtonen, zou het nog zo kunnen zijn dat mensen eerst wat zekerheid zoeken in hun eigen groep. Maar dit is niet wat er gebeurd is: in 67 van de 73

buurtfeesten hebben autochtonen dit georganiseerd, en kwamen er voornamelijk autochtonen bij het feest, wat betekent dat autochtonen zich meer op de eigen groep focussen. Aangezien uit de resultaten ook blijkt dat allochtone organisatoren ook meer allochtonen aantrekken naar de buurtfeesten, zou het ideaal zijn als er een aantal buurtfeesten georganiseerd wordt door allochtonen, representatief aan het percentage allochtonen dat in een bepaalde buurt woont.
De vraag hierbij is hoe het komt dat er nauwelijks buurtfeesten worden georganiseerd door allochtonen. Hier kunnen natuurlijk veel redenen voor zijn, die uit een culturele, religieuze of sociologische hoek verklaard kunnen worden. Een simpel argument kan ook gegeven worden. In veel gevallen moeten organisatoren van buurtfeesten het budget geheel of deels voorschieten, om dat na het feest of zelfs pas aan het eind van het jaar weer terug te krijgen. Aangezien allochtonen gemiddeld een lager inkomen hebben dan autochtonen (Statline 2009), is het ook mogelijk dat allochtonen minder mogelijkheden hebben om dit bedrag voor te schieten. Ook worden in meer allochtone wijken grotere buurtfeesten gegeven, waardoor de te voorschieten bedragen daar een stuk hoger liggen.

In multiculturele wijken waarin zowel allochtonen als autochtonen wonen, blijken er dus vooral autochtonen naar de buurtfeesten te komen. Natuurlijk is dit wel afhankelijk van de beschikbaarheid van een allochtone groep. Als in een (sub)wijk nauwelijks allochtonen wonen, kan er ook niet gezegd worden dat het contact tussen groepen verslechtert door een buurtfeest, aangezien er maar één groep is waarbinnen het contact bevorderd kan worden. Dit betekent dat in een buurt die niet divers is, de bonding door een buurtfeest waarschijnlijk goed verbeterd wordt, en dat dit geen effect heeft op de bridging tussen etnische groepen. Stel nu een wijk voor die wel divers is: er wonen veel mensen die verschillen in etnische afkomst. Bij een georganiseerd buurtfeest komen alleen leden van dezelfde groep als de organisator van het feest. Stel als laatste eens dat er alleen buurtfeesten door één enkele groep georganiseerd worden. Dit betekent volgens de contacthypothese dat de bonding wel verbeterd wordt, maar dat er geen bewijs is voor een verbeterde bridging. Hoewel ieder individu van de groep die wel naar de buurtfeesten ging zal garanderen dat de feesten zeer effectief zijn, kan niet gezegd worden in hoeverre dit gevolg heeft voor de mate van contacten tussen etnische groepen. Dit levert uiteindelijk een antwoord op de hoofdvraag:

Hoe effectief in het bevorderen van sociale cohesie zijn de buurtfeesten uit het leefbaarheidsbudget in Utrecht uit 2008, en hoe kunnen verschillen in effectiviteit verklaard worden?

Op het eerste deel van de hoofdvraag, hoe effectief de buurtfeesten zijn, is niet een eenduidig antwoord te geven, dit is tweeledig. In principe zijn buurtfeesten wel effectief, aangezien ze het contact tussen individuen uit de eigen groep vergroten, en daarmee de bonding verhogen. Toch is het zo dat de ene groep meer buurtfeesten organiseert dan de andere groep, wat betekent dat niet gezegd kan worden of de bridging tussen de groepen veranderd. In ieder geval zijn buurtfeesten een geschikt middel om individualisering enigszins tegen te gaan (Schnabel 2004).

Het antwoord op het tweede deel van de hoofdvraag, in welke mate de succesfactoren van invloed zijn op de effectiviteit, is makkelijker te geven. De succesfactoren zijn nauwelijks van invloed op de effectiviteit, zowel gemeten naar de mening van de organisatoren zelf als de hoeveelheid mensen die kwamen bij het feest. Alleen samenwerking met buurtgenoten blijft een constante factor die positief van invloed blijkt te zijn op de effectiviteit. Het is mogelijk dat de buurtfeesten uit Utrecht te klein van opzet zijn om echt individuele significante resultaten te krijgen, en dat succesfactoren alleen van belang zijn voor projecten die een groter budget hebben en langduriger zijn. Wel blijkt dat er twee achtergrondkenmerken van organisatoren van buurtfeesten significant van invloed zijn op hoeveelheid allochtonen bij de buurtfeesten: vrouwen en allochtonen zorgen voor een meer representatief buurtfeest. Bovenstaande conclusies leiden tot de beleidsaanbevelingen die in hoofdstuk 5.3 gegeven worden.

5.2 Discussie

Bij bovenstaande conclusie moet bedacht worden dat het hier alleen gaat om de eerste sport op de bindingsladder van Snel en Boonstra (2005); namelijk elkaar ontmoeten. Hoewel deze vorm van cohesiebevordering zeker van belang is voor de algemene cohesie en integratie tussen groepen, is dit niet de enige vorm hiervan. Buurtfeesten zijn een mogelijkheid tot het bevorderen van het initiële contact, maar het is niet zo dat een buurtfeest waar alleen autochtonen komen niet geslaagd is, en dat dit de enige vorm van bevorderen van integratie is. De hogere sporten op de bindingsladder, elkaar leren kennen, afspraken maken over de buurt en wederzijdse hulprelaties, zijn minstens zo invloedrijk op integratie, en geen van allen zijn geanalyseerd in dit onderzoek.

Hoewel uit de analyse is gebleken dat de gebruikte succesfactoren nauwelijks relevant waren voor het succes van de buurtfeesten, moet er in het achterhoofd gehouden worden dat er een fout gemaakt is met betrekking tot de keuze van deze succesfactoren. Er bestaan twee typen fouten: type I stelt dat er iets verkeerd is gedaan, en type II stelt dat er iets beter had kunnen zijn of dat er iets mist (Atkinson 1999). Hoewel ervan uitgegaan kan worden dat de succesfactoren zoals die zijn beschreven en gebruikt relevant kunnen zijn, en er dus geen type I fout gemaakt is, blijft het mogelijk dat er een type II fout gemaakt is, dus dat er een succesfactor mist en niet alle relevante manieren van opzet bekeken zijn.

Een ander punt van kritiek is het feit dat het succes alleen gemeten is door de subjectieve meningen van de organisators van de buurtfeesten zelf. Dit zorgt er mogelijk voor dat de antwoorden sneller positief zullen zijn dan als deze op een objectieve manier gemeten hadden kunnen worden. Helaas is dit niet eenvoudig en eenduidig te meten, aangezien er geen gegevens over het succes van de feesten worden bijgehouden. Zoals eerder vermeld is het zeer goed mogelijk dat iedereen die wel bij het buurtfeest was zeer positief hierover staat, en het als een zeer succesvol project bestempelt, maar dat iedereen die niet bij het buurtfeest aanwezig was hier juist negatieve gevoelens over heeft. Vooral leden van de etnische groep die niet gerepresenteerd was bij het buurtfeest zullen niet spreken van een verbeterde cohesie in de wijk. Dit alles maakt een objectieve analyse lastig. Andere methodes van onderzoek, zoals participerende observatie bij de organisatie en uitvoering van een buurtfeest had hier meer duidelijkheid in kunnen verschaffen. Een combinatie van interviews met inwoners van

een buurt die wel naar een buurtfeest zijn gegaan, en interviews met inwoners die niet naar een buurtfeest zijn gegaan zouden ook mogelijk verschillen in cohesie kunnen opleveren.

Toch kan gezegd worden dat dit onderzoek een goede indruk geeft van de effectiviteit van sociale projecten. Het geeft, op basis van theorie, een kijk in de successen van sociale projecten. Specifiek bestaat er op het terrein van buurtfeesten een grote noodzaak over deze kennis. Ook politiek gezien is onderzoek op wetenschappelijke basis nodig om geldige uitspraken te kunnen doen.

Verder geeft dit onderzoek een goede kijk in de subjectiviteit van succes. Hoewel de organisatoren stellig positieve effecten ondervinden van de buurtfeesten, kan dit niet zomaar gegeneraliseerd worden. De personen die naar een buurtfeest gaan voelen zich absoluut meer verbonden met de buurt en anderen die naar het feest kwamen, terwijl mensen die buiten deze groep staan dit niet zien, en zich juist meer buitengesloten voelen. Effecten van projecten, en in het bijzonder sociale projecten, zijn vaak subjectief, en daar moet rekening gehouden mee worden.

In aanvullend vervolgonderzoek valt het te adviseren om de operationaliseringen van het effect van sociale projecten goed te overdenken. Hoe meet je effect, wanneer heeft een sociaal project succes? Is dit het geval bij een verbeterde cohesie, een verbeterde integratie of meer contact? En hoe definieer je die begrippen, hoe meet je die begrippen, bij wie meet je die begrippen, etc. Het feit dat er geen informatie over buurtfeesten door de jaren heen is verzameld, betekent dat er niets geconcludeerd kan worden over mogelijke veranderingen in de mate van contact. Het is namelijk mogelijk dat, ook al komen er nog minder allochtonen dan representatief zou zijn, dit toch is verbeterd over de jaren. Ook is de conclusie dat er meer bonding dan bridging is ontstaan, maar dit betekent niet dat dit een negatief verschijnsel is. Bridging is altijd al een lastig verschijnsel om te bewerkstelligen, en een beetje interetnisch contact is altijd beter dan niets. Om hier meer informatie over te krijgen is aanvullend onderzoek over verschillende jaren en over verschillende soorten contact hard nodig.

5.3 Beleidsaanbevelingen

- *Aanbeveling 1: Zorg voor samenwerking.* Als er eisen gesteld worden aan buurtfeesten, is het meest relevant in hoeverre de organisator samenwerkt met buurtgenoten. Hoe meer samengewerkt wordt (zowel bij de planning als bij de uitvoering), des te effectiever het buurtfeest.
- *Aanbeveling 2: Stimuleer allochtone bezoekers.* Er moeten serieuze pogingen gedaan worden om te zorgen dat er bij een buurtfeest in een buurt waar zowel allochtonen als autochtonen wonen, er ook een representatief aantal van deze respectievelijke groepen naar het feest komen. Bijvoorbeeld: in een wijk, subwijk of straat waar 20 procent van de inwoners allochtoon is, moet ook 20 procent van de bezoekers van het buurtfeest allochtoon zijn.
- *Aanbeveling 3: Stimuleer allochtone organisatoren.* Indien het niet mogelijk is om verschillende etnische groepen naar hetzelfde buurtfeest te laten komen, moet er geprobeerd worden om een aantal feesten door de verschillende etnische groepen georganiseerd te laten worden, evenredig aan het aantal leden van deze respectievelijke etnische groepen in de wijk. Dit aangezien mensen sneller naar een feest gaan dat georganiseerd is door een lid van de eigen groep. Bijvoorbeeld: in een wijk met 20 procent allochtonen moet ook 20 procent van de buurtfeesten door allochtonen georganiseerd worden. Maar het bevorderen van het organiseren van buurtfeesten door allochtonen kan een lastig vraagstuk vormen. De wijkbureaus kunnen hier wel enige invloed op uitoefenen, bijvoorbeeld door het afschaffen of in ieder geval verkleinen van het voor te schieten bedrag door de organisator. Ook moet het voorgeschoten bedrag zo snel mogelijk na het buurtfeest teruggegeven worden aan de organisator. Reclame maken voor het leefbaarheidsbudget in allochtoonse kringen kan ook een bijdrage leveren aan het aantal allochtone organisatoren.

6 Literatuur

6.1 Bronnen

Allport, G. W. (1954). The Nature of Prejudice. *Reading, MS: Addison-Wesley.*

Atkinson, R. (1999). Project management: cost, time and quality, two best guesses and a phenomenon, it's time to accept other success criteria. *International journal of project management,* Vol. 17, Nr. 6, pp. 337-342.

Baker, B. N., Murphy, D. C. & Fisher, D. (1983). Factors Affecting Project Success. *Project Management Handbook,* in: Cleland, D. I. & King D. R, pp. 669-685. Van Nostrand: New York.

Boer, N. de, Peltenburg, M. (2003). Wijkaanpak verdient wetenschappelijke onderbouwing. *Tijdschrift voor de Sociale Sector,* Vol. 57, Nr. 6, pp. 24-29.

Brinkman, H. (2009). Verslag algemeen overleg op 19 maart 2009. *Vergaderjaar 2008-2009, 29754, Nr. 147.*

Bourdieu P. (1985). The forms of capital. In: Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education, ed. J. G. Richardson, pp. 241-258. *New York: Greenwood.*

Bovenkerk, F., Bruin, K., Brunt, L. & Wouters, H. (1985). Vreemd volk, gemengde gevoelens: Etnische verhoudingen in een grote stad. *Amsterdam: Boom.*

College Gemeenteraad Utrecht. (2009). Utrecht 2009-2010: Investeren en doorpakken.

Cooper, R. G. (1999). From Experience: The Invisible Success Factors in Product Innovation. *Journal of Product Innovation Management,* Vol. 16, Nr. 2, pp. 115-133.

Dekker, K. (2006). Governance as glue; Urban governance and social cohesion in post-WWII neighbourhoods in the Netherlands. *Utrecht: Nederlandse Geografische Studies.*

Dekker, K. & Bolt, G. (2005). Social cohesion in post-war estates in the Netherlands: differences between socioeconomic and ethnic groups. *Urban Studies,* vol. 42, Nr. 12, pp. 2447-2470.

Flap, H. (1999). Buurt of gemeenschap: 'meeting' of 'mating'. In: Buren en Buurten: Nederlands onderzoek op het snijvlak van sociologie en sociale geografie, pp. 11-34. *Amsterdam: SISWO.*

Fortuin, K. & Ouwehand, A. (2003). Leidraad sociale wijkvisie. Project sociaal fysieke wijkaanpak. *Den Haag: Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer / Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.*

Gemeente Utrecht. (2008). Utrecht Monitor 2008.

Gemeente Utrecht, Bo-Ex, Mitros & Portaal. (2008). Doe Mee In Overvecht: Wijkactieplan Overvecht. *Uitvoeringsprogramma 2008 – 2009.*

Gemeente Utrecht. (2009c). Data aanvragen leefbaarheidsbudgetten 2008. *Administratie dienst Wijken.*

Hirschi, T. (1969). Causes of Delinquency. *Berkeley: University of California press.*

Huygen, A. & Rijkschroeff, R. (2004). Wijkgebonden leefbaarheidsbudgetten. Evaluatie stimuleringsprogramma wijkgebonden leefbaarheidsbudgetten. *Rotterdam: Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting.*

Jastrzębowska, G. (2001). Actors Determining the Efficiency of Logopaedic Care of Children in Poland. *Folia phoniatrica et logopaedica*, Vol. 53, Nr. 1, pp. 28-35.

Kabinet Balkenende IV. (2007). Beleidsprogramma 2007-2011.

Kerzner, H. (1987). In search of excellence in project management. *Journal of Systems Management*, pp. 30-39.

Kullberg, J. (2006). De tekentafel neemt de wijk. Beloften en beperkingen in de herstructurering van buurten. *Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.*

Lancee, B. & Dronkers, J. (2008). Ethnic diversity in neighborhoods and individual trust of immigrants and natives: A replication of Putnam (2007) in a West-European country. *Paper for the International Conference on Theoretical Perspectives on Social Cohesion and Social Capital.*

Laub, J. H. & Sampson, R. J. (2003). Shared beginnings, divergent lives. Delinquent boys to age 70. *Harvard University Press.*

Leeuw, F. L. (1989). Beleidstheorieën: Veronderstellingen achter beleid. In A. Hoogerwerf (Ed.), Overheidsbeleid. *Alphen aan de Rijn: Samson.*

Marissing, E. van (2006). Stedelijk beleid en sociale cohesie. Een interpretatie van de sociale structuren in de Amersfoortse wijk Liendert door professionals die in deze wijk werkzaam zijn. *Gouda: Habiforum.*

Marissing, E. van (2008). Buurten bij beleidsmakers; Stedelijke beleidsprocessen, bewonersparticipatie en sociale cohesie in vroeg-naoorlogse stadswijken in Nederland. *Utrecht: Nederlandse Geografische Studies.*

Marissing, E. van, Bolt, G. & Kempen, R. van (2004). Stedelijk Beleid en Sociale Cohesie in twee herstructureringswijken: Nieuw-Hoograven (Utrecht) en Bouwlust (Den Haag). *Gouda: Habiforum.*

Merton, R. K. (1938). Social Structure and Anomie. *American Sociological Review*, Vol. 3, pp. 672-682.

Ministerie van Financiën. (2008). Project Actieplan Krachtwijken. *Begroting 2008.*

Ministerie van Financiën. (2009). Begroting 2009.

Ministerie van VROM. (2007a). Actieplan Krachtwijken: Van Aandachtswijk naar Krachtwijk. *Den Haag: Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer 7376.*

Nah, F. F. H., Lau, J. L. S. & Kuang, J. (2001). Critical factors for successful implementation of enterprise systems. *Business Process Management Journal,* Vol. 7, Nr. 3, pp. 285-296.

Parsons, T. (1937). The Structure of Social Action. *Glencoe: The Free Press.*

Pettigrew, T. F. & Tropp, L. R. (2006). A Meta-analytic test of intergroup contact theory. *Journal of Personality and Social Psychology,* Vol. 90, Nr. 5, pp. 751-783.

Pinto, J. K. & Slevin, D. P. (1987). Balancing strategy and tactics in project implementation. *Sloan Management Review,* pp 33-41.

Putnam, R. D. (2000). Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community. *New York: Simon & Schuster.*

Rensen, P., Arum, S. van & Engbersen, R. (2008). Wat werkt? Een onderzoek naar de effectiviteit en de praktische houdbaarheid van methoden in de vrouwenopvang, maatschappelijke opvang en opvang voor zwerfjongeren. *MOVISIE / Trimbos-instituut.*

Sampson, R. J. & Laub, J. H. (1993). Crime in the making. Pathways and turning points through life. *Harvard University Press.*

Schnabel, P. (2004). Individualisering en sociale integratie: Individualisering in wisselend perspectief. *Den Haag: SCP,* pp. 9-30.

Sociaal en Cultureel Planbureau. (2007). Interventies voor integratie. Het tegengaan van etnische concentratie en bevorderen van interetnisch contact. *Den Haag: SCP.*

Ultee, W. C., Arts, W. A. & Flap, H. D. (2003). Sociologie: Vragen, Uitspraken, Bevindingen. *Groningen: Wolters-Noordhoff.*

Verbrugge, L. M. (1977). The Structure of Adult Friendship Choice. *Social Forces,* Nr. 56, pp. 577-597.

Vogelaar, C. P. (2007). Aanpak Wijken. Brief aan de Tweede Kamer, *Vergaderjaar 2006-2007, 30995, Nr. 5.*

Völker, B. (1999). 15 miljoen buren. De rol van buren in persoonlijke netwerken in Nederland. In: Beate Völker en René Verhoeff (red.), Buren en buurten. Nederlands onderzoek op het snijvlak van sociologie en geografie, pp. 43-68, *Amsterdam: Siswo.*

Völker, B. (2005). Sociaal kapitaal, gemeenschap en burgerschap: bij wijze van inleiding. In: Burgers in de buurt. Samenleven in school, wijk en vereniging, pp. 7-24. *Amsterdam: University Press.*

Volkskrant. (2009). Projecten Kanaleneiland verlopen moeizaam. *Gepubliceerd op 10 mei 2009.*

Wetenschappelijk bureau GroenLinks. (2009). Banen of Barbecues? Kanaleneiland als case study van het wijkbeleid. *Amsterdam: De Raddraaier.*

Wolf, S. (2007). Ontmoetingsactiviteiten: wat werkt? Gemeente Utrecht: Afdeling Bestuursinformatie, Bestuurs- en Concerndienst.

Wolters, W. G. & de Graaf, N. D. (2005). Maatschappelijke problemen: Beschrijvingen en verklaringen. *Amsterdam: Boom.*

WRR. (2004). Buurtinitiatieven en buurtbeleid in Nederland anno 2004. Analyse van een veldonderzoek van 28 casussen. *Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.*

6.2 Internetsites

Atlast van Gemeenten. (2009). De baat op straat. Het effect van de investeringen van woningcorporaties op overlast, onveiligheid en verloedering in de buurt, via:
http://www.nrc.nl/multimedia/archive/00224/2009-29_224159a.pdf

CPB. (2009). Persbericht: Voorlopige ramingscijfers 2009 en 2010, via:
www.cpb.nl/nl/news/2009_05.html

Gemeente Utrecht. (2009a). Evaluatie leefbaarheidsbudgetten 2009, via:
www.utrecht.nl/images/DWS/Leefbaarheidsbudget/LBBevaluatie08.pdf

Gemeente Utrecht. (2009b). Homepage Leefbaarheidsbudget, via:
www.utrecht.nl/leefbaarheidsbudget

Ministerie van VROM. (2007b). Indicatoren voor de selectie van de wijken, via:
www.vrom.nl/get.asp?file=docs/kamerstukken/Thu22Mar20071531150100/DGWS2007027019bindicatoren.pdf

Ministerie van VROM. (2008). Overzicht verdeling budgetten voor wijken per gemeente, via: *www.vrom.nl/Docs/wijkaanpak/overzichtwijkenbudgetpergemeente.pdf*

Oosterhout, B. van. (2007). Hoe Overvecht een probleemwijk werd: Het mooiste getto van Nederland, via:
www.intermediair.nl/artikel.jsp?id=878892

Reijn, G. (2007). Effect sociaal project blijft vaak onbekend. De Volkskrant, via:
http://www.volkskrant.nl/binnenland/article447556.ece

Snel, E. & Boonstra, N. (2005). De waarde van interetnisch contact. Een onderzoek over initiatieven en beleidsprojecten om interetnisch contact te bevorderen. Via:
www.nicis.nl/kenniscentrum/binaries/kiem/bulk/onderzoek/2006/10/waarde-van-interetnisch-contact.pdf

Statline. (2009). Centraal bureau voor de statistiek: Statline, via:
statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=71718NED&D1=24-26&D2=0-1&D3=a&HDR=G1,G2&STB=T&VW=T

WistUdata Utrecht. (2009). Utrecht Buurtmonitor data 2008 en 2009, via: *utrecht.buurtmonitor.nl*

Zorg en Welzijn. (2009). Directeur Doenja doet aan zelfkastijding: Kanaleneiland heeft het nakijken. Gepubliceerd op 28 Mei 2009, via:
http://www.zorgwelzijn.nl/web/Meningen/Opinie/Opiniepagina/Heinz-Schiller-doet-aan-zelfkastijding,-Kanaleneiland-heeft-het-nakijken.htm

Bijlage 1: Projectdoelen sociale projecten in Overvecht.

	N	Gemiddeld bedrag (€)	Standaard deviatie (€)	Minimum (€)	Maximum (€)
Niet gespecificeerd/ Algemeen	17 (9.2%)	214.385	119.251	67.000	400.000
Gezondheid	14 (7.6%)	90.500	73.837	35.000	300.000
Criminaliteit/Veiligheid	27 (14.6%)	253.986	427.032	20.000	2.000.000
Opvoeding/Opleiding/ Cultuur	47 (25.4%)	230.091	310.011	25.000	1.500.000
Werkgelegenheid	15 (8.1%)	328.750	418.971	30.000	1.500.000
Cohesie	23 (12.4%)	333.833	461.129	22.000	1.600.000
Participatie	15 (8.1%)	211.321	253.482	25.000	1.000.000
Integratie	27 (14.6%)	327.068	423.309	20.000	1.600.000
Totaal	**185**				
Gemiddeld		**248.742**	**310.878**	**30.500**	**1.237.500**
Aantal projecten	114				
Aantal doelen per project	1,62				

Bijlage 2: Brief aan aanvragers buurtfeesten

Behandeld door	Marten de Vries	**Datum**	18 mei 2009
Doorkiesnummer	030 – 286 00 00	**Ons kenmerk**	
E-mail	dw@utrecht.nl	**Onderwerp**	Onderzoek effecten leefbaarheidsbudget
Bijlage(n)	Geen		
Uw kenmerk		**Verzonden**	
Uw brief van		Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp	

Geachte mevrouw, heer,

Vorig jaar (2008) heeft u uit het leefbaarheidsbudget van de gemeente Utrecht een budget aangevraagd en gekregen. Hopelijk heeft deze bijdrage geholpen om uw idee werkelijkheid te laten worden, en heeft u daarmee een bijdrage geleverd aan het verbeteren van uw wijk!

Om ook in de toekomst een goede afweging te kunnen maken welke projecten zorgen voor een verbetering van de wijk doen wij een onderzoek. Hiervoor vraag ik uw medewerking. In de loop van de komende twee weken kunt u een telefoontje verwachten van Onderzoeksbureau Labyrinth. De gemeente kan leren van uw ervaringen. De gemeente hoopt uw kennis te kunnen gebruiken om toekomstige leefbaarheidsinitiatieven beter te beoordelen.

In het vraaggesprek van ongeveer tien minuten stelt een medewerker van onderzoeksbureau Labyrinth u enkele vragen over hoe u uw project hebt georganiseerd, en hoe succesvol het was. Uw antwoorden worden vertrouwelijk behandeld, en uw deelname is anoniem.

Mocht u vragen hebben over het onderzoek kunt u tijdens kantooruren op dinsdag tot en met vrijdag contact opnemen met Ruben Bino, medewerker bij onderzoeksbureau Labyrinth, via telefoon (030-2627191) of e-mail (RubenB@labyrinthonderzoek.nl).

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking en tijd!

Met vriendelijke groet,

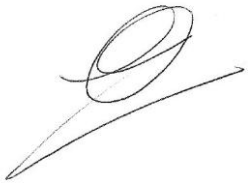

Marten de Vries
medewerker wijkgericht werken

Bijlage 3: Vragenlijst

"Goede ochtend/middag/avond, u spreekt met Ruben Bino van Labyrinth Onderzoek en ik bel u namens de dienst wijken van de Gemeente Utrecht. Ik ben op zoek naar de persoon die het leefbaarheidsbudget heeft aangevraagd voor een buurtfeest. Als het goed is heeft u hier een brief over ontvangen? Heeft u misschien eventjes tijd om met mij de vragenlijst door te nemen? Het duurt ca. 10 minuutjes."

"Het eerste deel zal een aantal vragen bevatten over hoe u het project hebt opgezet.

"1. Hoe hoog was het budget dat u had aangevraagd bij het leefbaarheidsinitiatief?" : budget[2]

"2. Was dit bedrag volledig uitbetaald?" : janee[3] (ja = 3, nee = 2a)

"2a. Hoeveel dan wel?" : budget

"3. Had u nog een andere bron van inkomsten?" : janee (ja = 3a, nee = 4)

"3a. Hoe hoog was uw totale budget?" : budget

"4. Hoeveel weken zaten er tussen uw aanvraag bij het leefbaarheidsbudget en goedkeuring?"

"5. Stonden de details van het buurtfeest al vast voor de toekenning van het budget of veranderde dit nog later?" : (a = 7, b = 6)

(a "Details stonden al vast",
b "Details veranderden nog")

"6. Was de uitvoering van een fase afhankelijk van de fase daarvoor? " : janee

"7. Werkte u voordat u de aanvraag bij het leefbaarheidsbudget deed samen met anderen uit de buurt?" : stelling[4]

---

[2] 'Budget' is onderverdeeld in de volgende negen groepen:
(a "1-250",
b "251-500",
c "501-1.000",
d "1.001-1.500",
e "1.501-2.000",
f "2.001-5.000",
g "5.001-10.000",
h "10.001-20.000",
i " 20.001+")

[3] 'Janee' is onderverdeeld in de volgende twee groepen:
(a "Ja",
b "Nee")

[4] 'Stelling' is onderverdeeld in de volgende drie groepen:
(a "Wel",
b "Een beetje",
c "Niet")

"8. Werkte u na goedkeuring van het leefbaarheidsbudget nog samen met anderen uit de buurt?" : stelling

"9. Hoe ingewikkeld was de opzet van het buurtfeest?" : stelling

"Het tweede deel zal een aantal vragen bevatten over hoe succesvol het project was. U had wellicht bepaalde verwachtingen over de opkomst bij dit buurtfeest, bijvoorbeeld hoeveel mensen zouden komen. Kunt u zich deze verwachtingen nog herinneren?"

"10. Hoeveel mensen verwachtte u van tevoren dat zouden komen?" : 1..9999

"11. Hoeveel procent van de mensen die kwamen verwachtte u dat allochtoon was?" 0..100

"12. Hoeveel procent van de mensen die kwamen verwachtte u dat gepensioneerd (65+) was? " : 0..100

"13. Hoeveel procent van de mensen die kwamen verwachtte u dat jongere (18-) was?" : 0..100

"14. Hoeveel mensen kwamen echt bij het buurtfeest?" : 1..9999

"15. Hoeveel procent van de mensen die kwamen was allochtoon?" : 0..100

"16. Hoeveel procent van de mensen die kwamen was gepensioneerd?" : 0..100

"17. Hoeveel procent van de mensen die kwamen was jongere?" : 0..100

"18. Welk cijfer van 1 tot 10 zou u het feest geven?" : 1..10

"19. Welk cijfer van 1 tot 10 zou een gemiddelde bezoeker het feest geven?" : 1..10

"20. Hoeveel mensen hebben na afloop van het feest tegen u gezegd dat ze het een succes vonden?" : 0..9999

"21a. Hadden mensen in de week na afloop van het feest meer contact met buurtgenoten?" : janee (ja = 21b, nee = 22)

"21b. En na een half jaar?" : janee

"22. Kenden mensen na afloop van het buurtfeest meer namen van buren?" : janee

"23. Zorgde uw feest er volgens u voor dat de contact/cohesie in de wijk verbeterd was?" :

"Kunt u hier een voorbeeld van noemen?" : String[5]

"Als afsluiting zou ik graag nog wat vragen willen stellen over u zelf (Geslacht zelf invullen)":

(a "Man",

b "Vrouw")

[5] 'String' betekent een open antwoord

"24wijk. In welke wijk woont u?" : (wijk = subwijkvraag)

(a "Overvecht",

b "Zuidwest",

c "West",

d "Noordwest",

e "Leidsche Rijn",

f "Zuid",

g "Binnenstad",

h "Oost",

i "Noordoost",

j "Vleuten-De Meern")

vwijka "Weet u ook in welke subwijk u woont?" :

(a "Taagdreef, Zamenhofdreef",

b "Wolgadreef, Neckardreef",

c "Amazonedreef",

d "Zambesidreef, Tigrisdreef")

vwijkb "Weet u ook in welke subwijk u woont?" :

(a "Kanaleneiland",

b "Transwijk",

c "Rivierenwijk, Dichterswijk")

vwijkc "Weet u ook in welke subwijk u woont?" :

(a "Lombok, Leidseweg",

b "Nieuw Engeland, Schepenbuurt",

c "Oog in Al, Welgelegen")

vwijkd "Weet u ook in welke subwijk u woont?" :

(a "Zuilen-West",

b "Zuilen-Noord/Oost",

c "Pijlsweerd",

d "Ondiep, 2e Daalsebuurt")

vwijke "Leidsche Rijn is Leidsche Rijn. Vul niets in maar druk op enter." : string

vwijkf "Weet u ook in welke subwijk u woont?" :

(a "Oud Hoograven, Tolsteeg",

b "Nieuw Hoograven, Bokkenbuurt",

c "Lunetten")

vwijkg "Weet u ook in welke subwijk u woont?" :

(a "Binnenstad winkelgebied",

b "Binnenstad woongebied")

vwijkh "Weet u ook in welke subwijk u woont?" :

(a "Oudwijk, Buiten Wittevrouwen",

b "Abstede, Gansstraat",

c "Wilhelminastraat, Rijnsweerd")

vwijki "Weet u ook in welke subwijk u woont?" :

(a "Votulast",

b "Wittevrouwen, Zeeheldenbuurt",

c "Tuindorp, Voordorp")

vwijkj "Weet u ook in welke subwijk u woont?" :

(a " Veldhuizen, Vleuterweide",

b "De Meern, Rijnenburg",

c "Vleuten, Haarzuilens")

"25. In welk jaar bent u geboren? 19.." : 01..99

"26. Wat is uw hoogst afgeronde opleidingsniveau?" :

(a "Ik heb geen opleiding gedaan",

b "Basisschool",

c "Lager / middelbaar voortgezet onderwijs (VMBO, MAVO)",

d "Hoger voortgezet onderwijs (HAVO, VWO, gymnasium)",

e "Middelbaar beroepsonderwijs (ROC, MTS, MBO, MEAO)",

f "Hoger beroeps- en wetenschappelijk onderwijs (HTS, hogeschool, universiteit)",

g "Anders, namelijk……")

"Wat is uw grootste bron van inkomen van uw huishouden?" :

(a "Loon",

b "Eigen bedrijf",

c "Werkloosheidsuitkering (WW)",

d "WAO, AAW",

e "RWW, bijstand, ABW",

f "AOW/ANW, pensioen, VUT",

g "Geen inkomen",

h "Anders, namelijk……..",

i "Wil ik liever niet zeggen")

”27. Wat is uw land van herkomst?" :

(a "Nederland",

b "Marokko",

c "Turkije",

d "Suriname",

e "Nederlandse Antillen",

f "Polen",

g "Anders…....")

"En het land van herkomst van uw ouders?" :

(a "Nederland",

b "Marokko",

c "Turkije",

d "Suriname",

e "Nederlandse Antillen",

f "Polen",

g "Anders…....")

Bent u zelf in het bezit van het huis of appartement waarin u woont of huurt u dit?" :

(a "Zelf in het bezit van het huis",

b "Huurt het huis",

c "Anders.....")

"28. Bent u lid of actief bij een vereniging of politieke partij?" : janee (ja = 28b, nee = einde)

"28b. Wat voor soort vereniging?" : string

"We zijn aan het eind gekomen van de vragenlijst. Heeft u nog vragen / opmerkingen / bijzonderheden? Bedanken.”

Bijlage 4: Open vraag cohesie

"Zorgde uw feest er volgens u voor dat de contact/cohesie in uw buurt verbeterd is? Kunt u hier een voorbeeld van noemen?"

Als zoiets niet gebeurd verwaterd het contact. Dit is nodig voor een basiscontact.
Bij mooi weer gaat iedereen samen zitten in het park kletsen. Meer groeten.
Bij oud en nieuw een vuurtje in de straat, meteen heel druk. Samen leefbaarheidsbudget aangevraagd voor iemand anders. Meer bewust worden van elkaar. Mensen nieuw in de straat voelden zich heel welkom.
Bij toekomstige feesten willen mensen vaker helpen, bieden zichzelf aan.
Cohesie wordt in stand gehouden.
Gewoon groeten gebeurd vaker. Als contact er al een beetje was, is dit geïntensiveerd.
Gezichten zijn bekender, je maakt eerder een praatje.
Grote wisseling in de straat jaar daarvoor, alle nieuwe mensen werden meteen opgenomen in de straat. Je loopt meteen bij elkaar naar binnen.
Grotere sociale controle, letten op elkaars spullen, spreken elkaar vaker, meer oog voor elkaar. Weten wie op vakantie is.
Ieder jaar doen weer meer mensen mee, mensen proberen echt iets te ondernemen.
Iedereen groeit, maakt praatje op straat.
In de straat staan picknicktafels, regelmatig zitten meerdere buren aan dezelfde tafel, kinderen spelen met elkaar. Sociale controle op kinderen is beter.
In een bejaardentehuis, door het feest zie je eindelijk ook mensen uit andere verdiepingen.
Je blijft nu mensen zien die je daarvoor niet zag.
Je groet vaker anderen, spreken elkaar vaker aan. Drempel om samen problemen op te lossen zijn lager (blaffende honden wordt nu over gepraat).
Je herkent de gezichten van buurtgenoten. Bij problemen kunnen buren makkelijker om hulp gevraagd worden.
Je herkent meer gezichten. Tijdens het organiseren leer je de medeorganisatoren beter kennen.
Je kent elkaar al van hallo zeggen, door het feest leerden mensen namen, en waar iedereen woont.
Je leert elkaar echt kennen, je spreekt elkaar makkelijker aan bij problemen.
Je leert elkaar echt kennen.
Je praat vaker met anderen. Als er nieuwe mensen komen leer je die kennen.
Je spreekt elkaar nu vaker, leert elkaar kennen. Je hebt het nu leuker met elkaar.
Kinderboerderij was plaats van buurtfeest, dus kinderen zien elkaar en spreken vaker met elkaar af.
Makkelijk bij elkaar binnenlopen. Veel leuker dan andere buurten waar niemand elkaar kent.
Makkelijker contact maken met buurtgenoten.
Meer contact tussen buren, komen vaker bij elkaar over de vloer.
Meer elkaar helpen.
Meer groeten. Verder niet meer activiteiten samen, maar meer de hand opsteken als je elkaar ziet.
Meer met elkaar praten, meer begrip voor elkaars problemen.
Meer namen, meer praatje maken. Vakanties worden uitgesteld voor het buurtfeest van dit jaar.
Meer praatjes maken, minder langs elkaar heen lopen. Vaker vragen hoe het met elkaar gaat.
Mensen die je normaal niet spreekt kom je dan tegen, dan is het daarna makkelijker om een praatje mee te maken.

Mensen die nieuw in de buurt komen wonen voelen zich meteen thuis.
Mensen groeten elkaar, praten vaker terwijl ze voorheen elkaar voorbij liepen.
Mensen komen meer buiten, kinderen spelen vaker samen, vaker praatje maken.
Mensen lopen makkelijker bij elkaar langs. Tafels en tenten worden gekocht en hele jaar gebruikt, daardoor zie je elkaar vaker, ze worden bv gebruikt bij verjaardagen.
Mensen met kinderen leren elkaar veel beter kennen, spreken vaker af.
Mensen nieuw in de wijk helpen altijd organiseren, leren iedereen kennen. Bij problemen konden buren geholpen worden (bij autoalarm dat afging wist je van wie het was).
Mensen praten nu vaker.
Mensen wensen elkaar goedendag, Makkelijker spullen lenen.
Mensen zijn vaker op straat. Het is een nieuwbouwwijk, door het feest is de samenhang sterk vergroot.
Mensen zoeken elkaar meer op (koffie drinken bv). Kinderen spreken vaker af.
Nieuwe inwoners uit de wijk kennen de wijk beter, leren vrienden maken.
Nieuwe mensen leren de bestaande bewoners kennen.
Nieuwe mensen leren kennen.
Nieuwkomers worden gelijk bij de wijk betrokken. Absoluut een goed idee voor de wijk.
Nu het lekker weer is zoeken mensen elkaar eerder op dan vorig jaar.
Op zichzelf niet, maar bij herhaling wel. Ook wat betreft de mensen die helpen leren elkaar kennen. Komt niet door een enkel feest.
Oudere mensen zaten bij elkaar op het feest, die gaan nu overdag sneller met elkaar om. Je herkent elkaar eerder.
Praatje maken gaat makkelijker. Dingen sneller lenen.
Rustiger in de buurt, kinderen vechten veel minder, spelen vaker met elkaar.
Ruzies konden worden bijgepraat.
Sociale controle verbeterd. Pokergroep, meer bowlen etc. meer contact met elkaar.
Soms duurt het nu een uur om een brief te posten: iedereen praat met elkaar. Je groet iedereen die je herkent.
Vaker groeten, vaker zelf dingen organiseren, ze helpen bij andere feesten.
Vaker praatje op straat, kennen elkaar bij AH.
Volgende activiteit komt iedereen weer.
Voor nieuwe mensen is het handig, dan leren ze meteen iedereen kennen. Jaarlijks terugkerend feest, dus je blijft elkaar zien.
Voor nieuwe mensen is het zeer geslaagd.
Vooral voor nieuwe mensen.
Vooral voor nieuwe mensen heel handig om buurtbewoners te leren kennen.
Vooral voor nieuwkomers is het heel makkelijk om iedereen te leren kennen. Bevorderlijk voor de sfeer in de straat.